

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки і управління
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методика складання та подання фінансової звітності в системі автоматизованої обробки інформації на прикладі ТОВ «Хмельничанка», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти Магістр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Освітня програма Облік і оподаткування

Шифр КвРОО.024253.01.08.00

Виконав здобувач 2 курсу група ОАмз-24-1

Анна СУХІНЕЦЬ

Керівник к.е.н., доцент

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

Нормоконтролер к.е.н., доцент

Володимир ЧЕНАШ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри обліку,
аудиту та оподаткування

Наталія ПОНОМАРЬОВА

26 грудня 2025 р.

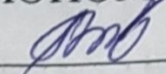
Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *Економіки і управління*
Кафедра *Обліку, аудиту та оподаткування*
Рівень вищої освіти «магістр»
Галузь знань 07 *Управління та адміністрування*
Спеціальність 071 *Облік і оподаткування*
Освітня програма *Облік і оподаткування*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку, аудиту
та оподаткування **Наталія ПОНОМАРЬОВА**

«08» 09 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Сухінець Анна Геннадіївна

1 Тема роботи *Методика складання та подання фінансової звітності в системі автоматизованої обробки інформації на прикладі ТОВ «Хмельничанка», м. Хмельницький*

керівник роботи *Лопатовський Віктор Григорович, к.е.н., доцент*

Затверджена наказом по університету від «25» серпня 2025 року № 65 дод. № 16 заочна

2 Термін подання здобувачем роботи на кафедру *15.12.2025 року*

3 Вихідні дані до роботи: *завдання на виконання дипломної роботи, нормативно-правова база та інструктивні матеріали по темі дипломного дослідження, періодичні видання, навчальні посібники, науково-методичні видання викладачів кафедри, практичні матеріали з діяльності підприємства*

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) *Вступ. Розділ 1 Теоретико-організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності на підприємстві. Розділ 2 Методика складання та подання фінансової звітності на підприємстві. Розділ 3 Напрями покращення методики складання та подання фінансової звітності на підприємстві. Висновки. Список джерел посилань. Додатки.*

5 Перелік графічного матеріалу (з зазначенням обов'язкових креслень)

1 Основні показники діяльності ТОВ «Хмельничанка» у 2022-2024 роках. 2 Тракткування сутності поняття «фінансова звітність» в нормативно-правових документах. 3 Склад фінансової звітності за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». 4 Групування підприємств для цілей складання фінансової звітності. 5 Аналіз впливу окремих елементів облікової політики на показники фінансової звітності. 6 Порівняльні особливості найбільш поширених вітчизняних облікових програмних продуктів. 7 Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та активом і пасивом балансу ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року. 8 Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та звітом про фінансові результати ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року. 9 Переваги застосування програмного продукту М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність для автоматизованої подачі звітності. 10 Аналітична оцінка балансу (форми № 1-мс) ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках. 11 Алгоритм виявлення та запобігання шахрайству і фальсифікаціям фінансової звітності з використанням системи внутрішнього

аудиту. 12 Принципи формування звітності ESG-показників з урахуванням вимог міжнародних стандартів.

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Лопатовський В. Г., к.е.н, доцент	01.09.2025	01.09.2025
2	Лопатовський В. Г., к.е.н, доцент	23.10.2025	23.10.2025
3	Лопатовський В. Г., к.е.н, доцент	02.11.2025	02.11.2025

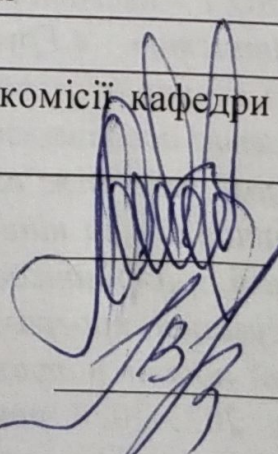
7 Дата видачі завдання 01.09.2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів дипломної роботи	Примітка
Затвердження теми кваліфікаційної роботи	01.09.2025	Виконано
Підбір та опрацювання літератури	15.09.2025	Виконано
Складання та затвердження плану кваліфікаційної роботи	21.09.2025	Виконано
Написання вступу до кваліфікаційної роботи	28.09.2025	Виконано
Вивчення теоретико-організаційних аспектів складання та подання фінансової звітності на підприємстві, написання першого розділу кваліфікаційної роботи	09.10.2025	Виконано
Дослідження методичних підходів до складання та подання фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка», написання другого розділу кваліфікаційної роботи	23.10.2025	Виконано
Визначення напрямів покращення методики складання та подання фінансової звітності на підприємстві, написання третього розділу кваліфікаційної роботи	02.11.2025	Виконано
Узагальнення результатів дослідження та написання висновків до кваліфікаційної роботи	12.11.2025	Виконано
Оформлення списку використаної літератури та додатків до кваліфікаційної роботи	20.11.2025	Виконано
Перевірка оформлення кваліфікаційної роботи	07.12.2025	Виконано
Рецензування кваліфікаційної роботи	15.12.2025	Виконано
Захист кваліфікаційної роботи на засіданні комісії кафедри обліку, аудиту та оподаткування	29.12.2025	

Здобувач

Керівник кваліфікаційної роботи

 Анна СУХІНЕЦЬ

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

АНОТАЦІЯ

Студент Сухінець Анна Геннадіївна

Керівник Лопатовський Віктор Григорович

Тема дипломної роботи: Методика складання та подання фінансової звітності в системі автоматизованої обробки інформації на прикладі ТОВ «Хмельничанка», м. Хмельницький

Пояснювальна записка до роботи включає 99 сторінок, у тому числі містить 24 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 65 найменувань та 3 додатків.

Ключові слова: фінансова звітність, складання фінансових звітів, подання фінансової звітності, аналітичні можливості фінансової звітності, внутрішній аудит фінансової звітності, ESG-звітність, М.Е.Дос Модуль: Держава Звітність.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів складання та подання фінансової звітності мікропідприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи стали оборотно-сальдові відомості, фінансова звітність ТОВ «Хмельничанка» за 2022-2024 роки.

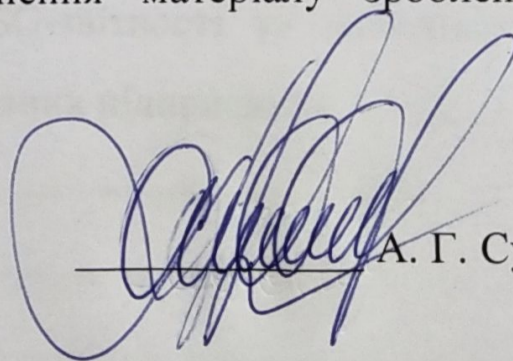
У першому розділі дипломної роботи розглянуто теоретико-організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності на підприємстві.

Другий розділ роботи присвячений вивченню діючих методичних підходів до складання та подання фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка».

У третьому розділі визначено напрями покращення методики складання та подання фінансової звітності на підприємстві.

На основі вивчення і узагальнення матеріалу зроблені відповідні висновки і пропозиції.

« 27 » листопада 2025 року

А. Г. Сухінець

ЗМІСТ

	С.
Вступ	6
1 Теоретико-організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності на підприємстві	9
1.1 Сутність фінансової звітності та основні підходи до її складання	9
1.2 Нормативно-правове регулювання складання та подання фінансової звітності на підприємстві	19
1.3 Організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності в умовах автоматизованої обробки інформації	28
2 Методика складання та подання фінансової звітності на підприємстві	37
2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Хмельничанка»	37
2.2 Методичні підходи до складання фінансової звітності підприємства	45
2.3 Аналіз підходів до подання фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка» ..	54
3 Напрями покращення методики складання та подання фінансової звітності на підприємстві	61
3.1 Оцінка аналітичних можливостей фінансової звітності мікропідприємств та способів їх використання при прийнятті управлінських рішень	61
3.2 Рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності в контексті економічної безпеки суб'єкта господарювання	70
3.3 Аналіз перспектив впровадження ESG-звітності та можливостей її інтеграції із фінансовою звітністю вітчизняних підприємств	80
Висновки	88
Перелік джерел посилання	92
Додатки	100

Додаток А.1 Фінансова звітність ТОВ «Хмельничанка» за 2022 рік	100
Додаток А.2 Фінансова звітність ТОВ «Хмельничанка» за 2023 рік	102
Додаток А.3 Фінансова звітність ТОВ «Хмельничанка» за 2024 рік	104
Додаток Б.1 Оборотно-сальдова відомість підприємства за 2023 рік	106
Додаток Б.2 Оборотно-сальдова відомість підприємства за 2024 рік	108
Додаток В Формування заявки на сертифікат та налаштування комплекту підписів у програмі М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність	110

ВСТУП

Фінансова звітність є важливим інформаційним джерелом, в якому узагальнено дані про фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання. На основі фінансових звітів зовнішні та внутрішні користувачі приймають важливі рішення, які стосуються, наприклад, оцінки платоспроможності чи ділової активності підприємства, визначення потреби в інвестиційних ресурсах, вибір форми співпраці з контрагентами та ін. Як невід'ємна складова інформаційного підґрунтя прийняття управлінських рішень, фінансова звітність в умовах сьогодення віддзеркалює тенденції діяльності суб'єкта господарювання, та встановлює пріоритетні напрями його розвитку на перспективу.

Фінансові звіти малих та мікропідприємств, незважаючи на відносно скорочений формат представлених в них показників, теж характеризуються високим рівнем інформативності, та можуть бути використані для оцінки ефективності діяльності суб'єктів малого бізнесу. Тим більше, як показує практика, цей сегмент підприємництва є доволі гнучким до змін навколишнього середовища, здатен швидко переорієнтуватись на нові потреби споживачів і, як і суб'єкти великого та середнього бізнесу, потребує додаткових капіталовкладень для успішного та стабільного розвитку.

Активне використання інформаційних технологій на етапах збору, обробки та групування облікової інформації, з однієї сторони, суттєво зменшили навантаження на облікових працівників, з іншої, – відкрили нові можливості щодо оперативної підготовки звітних форм та удосконалення форм контролю за правильністю перенесення в них даних з реєстрів синтетичного обліку. Наявність великої кількості облікових програмних продуктів, які сьогодні пропонуються на вітчизняному ринку облікового програмного забезпечення, створює додаткові можливості щодо формування звітних форм та їх передачі до контролюючих органів, водночас вимагає їх ґрунтовного порівняння з вибором найбільш зручних для підприємства.

Актуальні питання порядку складання та подання фінансової звітності в умовах автоматизованої обробки інформації були порушені у працях вітчизняних науковців, серед яких варто відмітити таких дослідників, як: Зоріна О. А., Петраковська О. В., Юрченко О. А., Івахів Ю. О., Кальченко О. М., Шишкіна О. В., Данилович В. В., Китайчук Т. Г., Покиньчерета В. В., Малярчук І. І., Стеців Л. П., Мартинюк Г. П., Мейш А. В., Кондрат О. Б., Моца А. А., Меліхова Т. О., Синиця Ю. С., Рой Я. А., Петренко В. С., Боровік Л. В., Карнаушенко А. С., Подолянчук О. А., Гудзенко Н. М., Коваль Н. І. та ін.

Незважаючи на глибину проведених досліджень та характер змістовних пропозицій, на нашу думку, потребують більш детального вивчення питання оцінки аналітичних можливостей фінансової звітності мікропідприємств і способів їх використання при прийнятті управлінських рішень, складових проведення аудиту фінансової звітності в контексті економічної безпеки суб'єкта господарювання, а також аналіз перспектив впровадження ESG-звітності та можливостей її інтеграції із фінансовою звітністю вітчизняних підприємств.

Мета дипломної роботи полягає у вивченні методичних підходів до складання та подання фінансової звітності в системі автоматизованої обробки інформації, та практичному обґрунтуванні напрямів їх покращення.

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі були сформовані та успішно вирішені такі завдання:

- розглянуто сутність фінансової звітності та основні підходи до її складання;
- вивчено складові нормативно-правового регулювання складання та подання фінансової звітності на підприємстві;
- проаналізовано організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності в умовах автоматизованої обробки інформації;
- досліджено діючі підходи до складання та подання фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка»;

- проведено оцінку аналітичних можливостей фінансової звітності мікропідприємств та способів їх використання при прийнятті управлінських рішень;

- підготовлено рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності в контексті економічної безпеки суб'єкта господарювання;

- проаналізовано перспективи впровадження ESG-звітності та можливостей її інтеграції із фінансовою звітністю вітчизняних підприємств.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів складання та подання фінансової звітності мікропідприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи стали оборотно-сальдові відомості, фінансова звітність ТОВ «Хмельничанка» за 2022-2024 роки.

Основний зміст роботи викладений на 99 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі містить 24 таблиці, 12 рисунків. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел із 65 найменувань та 3 додатків.

1 ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність фінансової звітності та основні підходи до її складання

Процеси глобалізації та інтеграції, активними учасниками яких сьогодні є вітчизняні суб'єкти господарювання, обумовлюють необхідність перегляду інформаційних потреб користувачів фінансової звітності і, відповідно, змінюють підходи до розуміння її сутності та призначення. Погоджуємось з Іваховим Ю. О. [34], що в силу своєї суспільної значущості фінансова звітність перетворюється на невід'ємну складову економіки інформаційного суспільства, та є чи не єдиним публічно доступним та достовірним джерелом інформації про діяльність суб'єкта господарювання.

Для розуміння сутності фінансової звітності та її ролі у забезпеченні інформаційних потреб різних видів користувачів проаналізуємо найбільш поширені у вітчизняній науковій літературі підходи до трактування терміну «фінансова звітність». Аналіз праць науковців з цієї проблематики засвідчує відсутність єдності думок у тлумаченні категорії, зокрема, в наукових доробках зустрічаємо різні, інколи навіть діаметрально протилежні, та не пов'язані між собою асоціації поняття «фінансова звітність», наприклад, з такими термінами, як: інформація, документ, система показників, елемент методу бухгалтерського обліку, бухгалтерська звітність, інформаційна модель підприємства, складова системи інформаційного забезпечення суб'єкта господарювання, інструмент управління діяльністю компанії, форма статистичного спостереження та ін. [35].

На нашу думку, існування відмінних підходів до вивчення сутності категорії «фінансова звітність» пов'язане, перш за все, з напрямками проведеного дослідження, та характером інформаційних потреб дослідника. В

цілому, провівши вивчення праць вітчизняних науковців за вказаною проблематикою, пропонуємо виділити три вектори аналізу, та більш детально розглянути їх далі.

Перший вектор дослідження полягає у вивченні підходів до трактування сутності поняття «фінансова звітність» у працях вітчизняних науковців, та їх порівняння на предмет виявлення спільних чи відмінних ознак. Ґрунтовний аналіз авторських визначень категорії «фінансова звітність» проведено, наприклад, у роботах Сторожук Т. М., Блищик Л. В. [55], Томіліна О. О., Тютюнника Ю. М., Капаєвої Л. М., Срібного А. М. [58], Мардус Н. Ю., Лазуренко О. С. [41], найбільш поширені з яких узагальнено у таблиці 1.1 (побудовано за [41, 55, 58]).

Таблиця 1.1 – Підходи до трактування сутності категорії «фінансова звітність» у працях вітчизняних науковців

Автор	Напрямок аналізу категорії «фінансова звітність»
1	2
Голов С. Ф.	Пропонує під фінансовою звітністю розуміти бухгалтерську звітність, що узагальнює інформацію про фінансове становище, результати діяльності, а також рух грошових коштів підприємства за період
Головащенко О. М.	Фінансова звітність підприємств – це основний засіб комунікації, а також найважливіший елемент інформаційного забезпечення управління
Шевря Я. В.	Фінансова звітність – основне джерело інформації про діяльність суб'єкта господарювання для зовнішніх користувачів, а якість її показників в кінцевому рахунку визначають ефективність управління на довгострокову перспективу на мікро-, макрорівнях, а також прямо впливають на рівень інвестиційної привабливості та динаміку залучених інвестицій, що є невід'ємними індикаторами та складовими рушійного розвитку економіки країни в майбутньому
Коробко О. М.	Бухгалтерська фінансова звітність – це встановлена державою сукупність форм, в яких наведена загальна інформація про фінансовий стан, результати діяльності, а також рух грошових коштів підприємства та зміни у складі власного капіталу за певний період, які не лише взаємопов'язані між собою, але й покликані задовольняти конкретні інформаційні потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів

Кінець таблиці 1.1

1	2
Пилипенко Л. М.	В сучасному середовищі функціонування підприємств фінансову звітність потрібно розглядати як суспільно-важливий інформаційно-аналітичний інструментарій репрезентації фінансового стану, та результат діяльності суб'єктів ринку
Ткаченко Н. М.	Бухгалтерська фінансова звітність є системою взаємопов'язаних та взаємообумовлених показників, які відображають виробничо-фінансову діяльність суб'єкта господарювання за визначений період, і є завершальним етапом системи бухгалтерського обліку
Тютюнник С. В.	Фінансова звітність належить до одного із елементів інфраструктури ринкової економіки, її розглядають як реальний засіб комунікації, за допомогою якого система менеджменту має змогу формувати стратегію і тактику розвитку суб'єкта господарювання
Озеран А. В.	Фінансова звітність є системою узагальнених показників, які сформовані на підставі даних рахунків обліку та іншої релевантної фінансової інформації про діяльність підприємства за звітний період, призначена для широкого кола користувачів та передбачає прийняття на її основі економічних рішень
Безверхий К. В., Бочуля Т. В.	Фінансова звітність виступає не лише надійним інформаційним джерелом – це, перш за все, інструмент контролю, база для виникнення управлінських рішень, основа цілеспрямованого й обґрунтованого вибору стратегії розвитку суб'єкта господарювання, підстава для мінімізації його витрат та покращення фінансового результату загалом
Гринчишин Я. М.	Призначення фінансової звітності підприємства полягає у забезпеченні внутрішніх та зовнішніх користувачів інформацією про фінансове становище, результати діяльності, рух грошей і капіталу підприємства
Хомин П. Я.	Звітність належать до самостійних систем подання даних, які потрібні для інформаційної підтримки менеджменту, тому не може вважатись складовою елементів (приймів) бухгалтерського обліку
Мулик Т. В., Стебловський А.О.	Фінансова звітність є головним джерелом інформації для стейкхолдерів, до яких першочергово потрібно віднести: кредиторів, урядові органи та інших зацікавлених контрагентів
Крупка Я. О., Музика М. Д.	Фінансову звітність розглядають як орієнтир, по відношенню до якого узагальнюються стандартизовані показники для різних видів користувачів інформації
Добровольська О. В. Кравченко М. І., Даніленко О. Р.	Фінансову звітність уособлюють із процедурами облікового підсумовування, які дозволяють здійснити аналіз господарської діяльності суб'єкта господарювання

За результатами проведеного дослідження можна виділити такі спільні ознаки, які характерні для позначення фінансової звітності:

- фінансова звітність є завершальним етапом роботи облікової системи;
- інформація, наведена у фінансовій звітності, є стандартизованою та зрозумілою для всіх типів користувачів;
- дані, узагальнені у фінансовій звітності, зазвичай структуровані у вигляді таблиць, які дозволяють уніфікувати представлену в них інформацію;
- інформація, наведена у фінансовій звітності, є основою для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень.

Водночас варто звернути увагу на відмінні ознаки трактування терміну «фінансова звітність» у визначеннях окремих науковців, які пов'язані із бажанням підкреслити його особливості, зокрема, використання фінансової звітності як засобу комунікації (Головащенко О. М.), джерело інвестиційної привабливості, індикатор економічного розвитку (Шеверя Я. В.), інформаційно-аналітичний інструмент репрезентації фінансового стану (Пилипенко Л. М.), елемент інфраструктури ринкової економіки (Тютюнник С. В.), засіб контролю за діяльністю підприємства (Безверхий К. В., Бочуля Т. В.) та ін.

Добровольська О. В., Кравченко М. В., Даніленко О. В. пропонують аналізувати дефініції фінансової звітності крізь призму напрямів її дослідження (рисунок 1.1, побудовано за [28]).

Другий вектор дослідження полягає у звуженому трактуванні сутності поняття «фінансова звітність» у працях вітчизняних науковців, зокрема, в науковій літературі зустрічаємо чимало дискусій щодо правильності та доречності розуміння фінансової звітності як одного із методів бухгалтерського обліку. За даним напрямом цікавою є позиція Івахова Ю. О. [34], який пропонує розглядати звітність та баланс як методичні прийоми узагальнення даних лише для облікових працівників. На думку науковця, користувачі фінансової звітності розглядають її як набір важливих фінансових показників про діяльність суб'єкта господарювання, які є підґрунтям для прийняття управлінських рішень. Виходячи з обумовленого, Івахів Ю. О.

пропонує на концептуальному рівні чітко розмежовувати поняття «баланс» та «фінансова звітність», та радить відійти від вузько спрямованого розгляду звітності як одного з методів бухгалтерського обліку.

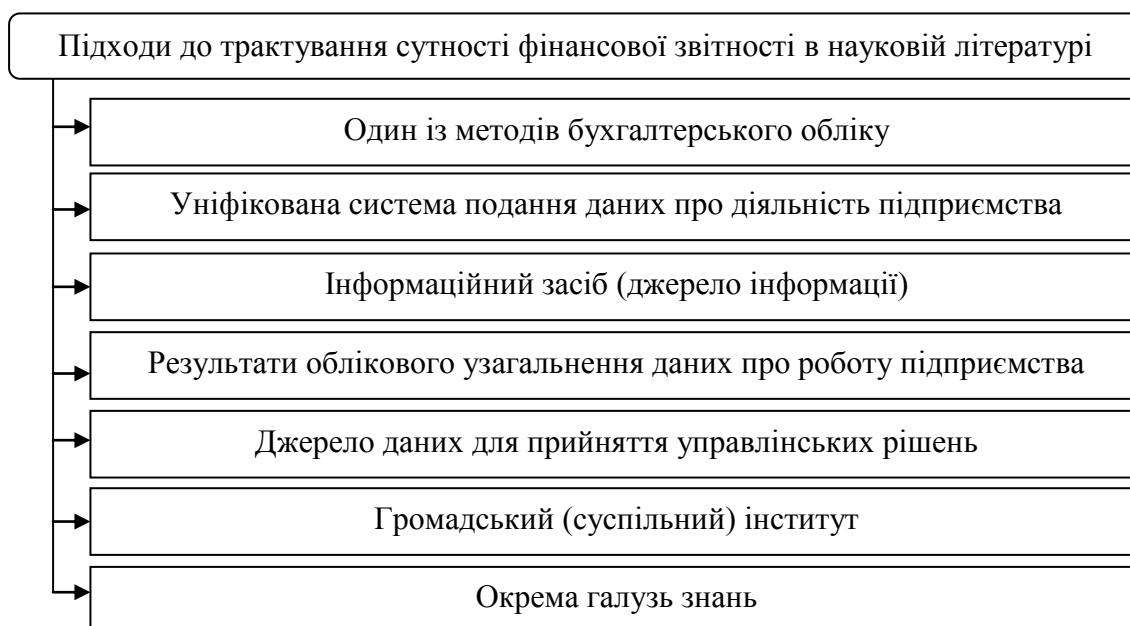

Рисунок 1.1 – Підходи до трактування сутності фінансової звітності в науковій літературі

Погоджуємось з науковцем [34], що фінансову звітність потрібно розглядати як методи пізнання економічних явищ та процесів по відношенню до визначеного підприємства. Вона є засобом відображення інформації про діяльність суб'єкта господарювання, інструментом аналізу його фінансово-майнового стану, способом оцінювання окремих бізнес-процесів та використовується для прогнозування імовірних тенденцій розвитку. Фінансова звітність є підставою для прийняття управлінських рішень на підприємстві, засобом інформування всіх зацікавлених користувачів про минулі та теперішні господарські операції та події, і їх вплив на перспективи подальшої діяльності.

Прихильники третього вектору дослідження пропонують при проведенні вивчення сутності фінансової звітності виходити із визначень, які встановлені в чинних нормативно-правових документах, відповідно, аналіз спрямовувати на оцінку інформаційних потреб користувачів та можливостей їх задоволення.

Підходи до трактування сутності категорії «фінансова звітність» в нормативно-правових документах наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Трактування сутності поняття «фінансова звітність» в нормативно-правових документах

Нормативно-правовий акт	Трактування сутності поняття «фінансова звітність»
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	«Фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [3]
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	«Фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [6]
МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	«Фінансова звітність загального призначення («фінансова звітність») – це така фінансова звітність, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати від суб'єкта господарювання скласти звітність згідно з їхніми інформаційними потребами [12]
Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики	«Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів респондента за звітний період» [16]
Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації	«Фінансова звітність – звітність підприємств в обсягах та за формою, передбаченими чинним законодавством» [14]
Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу	«Фінансова звітність – звітність (для банків – за відповідними формами, що визначені нормативно-правовими актами щодо складання фінансової звітності банків України, затвердженими постановами Правління НБУ, які діяли на відповідні звітні дати, для інших юридичних осіб – фінансова звітність за відповідними формами, що визначені нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України щодо складання фінансової звітності юридичних осіб (крім банків), які діяли на відповідні звітні дати), яка складається із: звіту про фінансовий стан на кінець періоду; звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за період; звіту про зміни у власному капіталі за період; звіту про рух грошових коштів за період; приміток до фінансової звітності» [15]

Проведені дослідження показали, у більшості вітчизняних нормативних документів трактування сутності поняття «фінансова звітність» ідентичне до визначення, наведеного в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], проте ряд документів подають його у більш розширеному вигляді, з акцентом на суб'єкта звітності – [16], зазначенням звітного періоду – [15], [16], а також деталізацією встановлених для подачі форм звітності – [16].

У відповідності до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6] та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18] суб'єкти господарювання можуть формувати повний або спрощений пакети фінансової звітності (таблиця 1.3, побудовано за [6] та [18]).

Таблиця 1.3 – Склад фінансової звітності за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6]	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18]	
Повний пакет звітності	Спрощений пакет звітності	
Склад фінансової звітності для:		
середніх та великих підприємств	малих підприємств	мікропідприємств
Баланс (звіт про фінансовий стан), форми №№ 1, 1-к	Баланс, форма № 1-м	Баланс, форма № 1-мс
Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), форми №№ 2, 2-к	Звіт про фінансові результати, форма № 2-м	Звіт про фінансові результати, форма № 2-мс
Звіт про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методами), форми №№ 3, 3-к, 3-н, 3-кн	Не складають	Не складають
Звіт про власний капітал, форми №№ 4, 4-к		
Примітки до річної фінансової звітності, форми №№ 5, 5-к		
Додаток до Приміток фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма № 6)		

Незалежно від складу фінансової звітності та ступеня деталізації в ній облікових даних, вона повинна бути корисною та задовольняти інтереси споживачів. Пріоритети у складі інформаційних потреб користувачів фінансової звітності показано у таблиці 1.4 (побудовано за [28] та [41]).

Таблиця 1.4 – Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності

Користувачі звітності	Характер інформаційних потреб
Керівники підприємства	Регулювання окремих аспектів чи роботи підприємства в цілому
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання (із заробітної плати, інших видів виплат та доплат). Забезпечення різних видів зобов'язань суб'єкта господарювання перед персоналом
Інвестори, власники	Умови придбання, продажу та володіння цінними паперами. Вибір способів участі в капіталі. Оцінка якості управління. Визначення частки нерозподіленого прибутку, який буде спрямовано на дивіденди та умови їх розподілу
Банки, кредитори, постачальники	Способи та форми забезпечення зобов'язань підприємства. Оцінка здатності підприємства своєчасно та у повному обсязі виконати свої зобов'язання
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно та у повному обсязі виконати свої зобов'язання
Органи державного управління та нагляду	Перевірка правильності формування окремих видів показників діяльності суб'єкта господарювання, та своєчасності їх подання
Громадськість, сфера суспільних інтересів	Аналіз окремих показників фінансової звітності дозволяє оцінити внесок підприємства у розвиток територіальної громади, покращення рівня зайнятості, зростання обсягів надходжень до місцевого бюджету та ін.
Аудитори (зовнішні)	Потребують інформації для підтвердження реальності фінансової звітності та відповідності її складання вимогам НП(С)БО/МСФЗ
Конкуренти	Прагнуть отримати інформацію з фінансової звітності з метою виявлення слабких місць збутової політики підприємства та зменшення його впливу на місцевому, регіональному та інших видах ринків товарів і послуг

Проведені дослідження показують, що фінансова звітність в цілому здатна задовольнити широкий спектр інформаційних потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Кожен із споживачів облікових даних обирає для себе показники з необхідним рівнем деталізації, які здатні забезпечити інформаційне підґрунтя для прийняття своєчасних управлінських рішень.

Тому не погоджуємось з Кальченко О. М., Шишкіною О. В., Даниловичем В. В. [36], які наголошують на обмеженнях і недоліках фінансової звітності, та рекомендують їх враховувати при прийнятті

стратегічних рішень. Зокрема, на думку науковців, головні недоліки використання фінансової звітності як інструменту управління суб'єктом господарювання, полягають у:

- обмеженій перспективі – у фінансовій звітності не відображено всіх важливих аспектів діяльності підприємства, наприклад, таких як, якість продукції, ступінь задоволення клієнтів та ін.;

- затримці в інформації – фінансова звітність побудована на ретроспективних даних, відповідно, на момент прийняття рішень вихідна інформація може бути неточною або застарілою;

- суб'єктивності оцінки окремих показників – прийняті на підприємстві та обґрунтовані в розпорядчому документі про облікову політику методи оцінки окремих видів активів та зобов'язань впливають на їх величину на всіх етапах руху, і відповідно, – окремі показники фінансової звітності під впливом цих методів можуть по-різному бути оцінені у вартісному вираженні (мова йде, наприклад, про прийняті на підприємстві підходи до оцінки запасів, визначення термінів корисного використання нематеріальних активів та ін.;

- складності аналізу – для аналізу та трактування окремих показників фінансової звітності потрібно володіти певним рівнем кваліфікації, що може створити виклики для менеджерів, які не мають спеціалізованої освіти у сфері обліку чи фінансів.

Для подолання зазначених недоліків, а також збільшення прозорості представлення даних у фінансовій звітності Кальченко О. М., Шишкіна О. В., Данилович В. В. [36] звертають увагу на важливість впровадження сучасних інформаційних систем, які дозволять забезпечити достатній рівень автоматизації обробки фінансової інформації та покращити доступність і точність представлення облікових даних.

Погоджуємось з Подолянчук О. А., Гудзенко Н. М., Коваль Н. І. [50], що корисність даних з облікової системи, які знаходять відображення у фінансовій звітності, визначається, перш за все, сукупністю якісних характеристик інформації (таблиця 1.5, побудовано за [50]).

Таблиця 1.5 – Якісні характеристики фінансової звітності

За концептуальною основою		За НП(С)БО	
Ознака	Зміст ознаки	Ознака	Зміст ознаки
Основоположні		Доречність	Фінансова звітність повинна акумулювати лише доречну інформацію, адже інформація, які в ній наводиться, прямо впливає на процес прийняття рішень користувачами, дозволяє завчасно провести оцінку минулих, теперішніх та майбутніх подій, забезпечує можливість підтвердити та скоригувати прийняті на підприємстві методи оцінки активів та зобов'язань
Доречність	Аналіз фінансової інформації може бути підставою для зміни рішень, які приймаються споживачами облікових даних; фінансова звітність може стати підставою для зміни рішень за умови, якщо наведена в ній інформація має передбачувану або підтверджувальну цінність		
Правдиве подання	Для забезпечення правдивого подання інформації у фінансовій звітності облікові дані мають бути повними, нейтральними та звільненими від помилок	Досто- вірність	Інформація, наведена у фінансовій звітності, вважається достовірною за умови, якщо вона не містить помилок і перекозчень, які здатні вплинути на рішення, що приймаються на їх основі.
«Посилювальні»			
Зіставність	Можливість порівняння облікових даних з різних інформаційних джерел, приведення їх до єдиного формату	Зіставність	Зіставність облікових даних досягається завдяки наведенню інформації попереднього періоду, а також відображення змін в обліковій політиці
Можли- вість перевірки	Допомагає переконати користувачів у правдивому та неупередженому відображенні даних у фінансовій звітності	Порівню- ваність	Складання фінансової звітності дозволяє забезпечити користувачам можливість її порівняння за різні періоди, а також із даними інших підприємств
Своєчас- ність	Можливість вчасного отримання звітних даних та їх використання при прийнятті управлінських рішень	Дохідли- вість і зрозумі- лість	Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони володіють достатнім рівнем знань та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації
Зрозумі- лість	Досягається завдяки лаконічному та стислому викладенні інформації у фінансовій звітності		

В цілому, проведені дослідження сутності фінансової звітності та її призначення при прийнятті управлінських рішень показали наявність різноманітних підходів у вітчизняній науковій літературі щодо трактування змісту поняття, його наповнення, ролі в обліковій системі, способів використання для різних видів користувачів. Проте, як було відмічено вище, для цілей обліку та контролю використовуються визначення, які наведені в нормативно-правових документах. Їх аналіз, на нашу думку, допоможе сформувати вектори вивчення складу фінансової звітності та ознайомитись з основними підходами до формування на підприємстві.

1.2 Нормативно-правове регулювання складання та подання фінансової звітності на підприємстві

Для суб'єктів господарювання складання фінансової звітності допомагає узагальнити основні показники його діяльності, та створює передумови для їх порівняння за різні звітні періоди; для інших користувачів фінансова звітність є джерелом інформації про сильні та слабкі сторони підприємства, з подальшим прийняттям рішення щодо співпраці з ним за різними напрямками. Відповідно, на підприємстві повинна бути налагоджена система збору та обробки облікових даних з подальшим їх відображенням у фінансових звітах, яка б враховувала вимоги діючих нормативно-правових актів.

Перелік основних нормативно-правових документів, які регламентують порядок складання та подання фінансової звітності на підприємстві, наведено у таблиці 1.6. Загалом можна зробити висновок про доволі розгалужений склад нормативних актів, які встановлюють загальні підходи до побудови фінансової звітності, методологію складання окремих її форм, та визначають порядок подання до контролюючих органів. Розглянемо їх більш детально, та визначимо достатність рівня їх інформування для облікових працівників.

Таблиця 1.6 – Нормативно-правові документи, які регламентують порядок складання та подання фінансової звітності на підприємстві

Нормативно-правовий документ	Призначення документу
1	2
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]	Регламентовано порядок застосування термінів «фінансова звітність», «користувачі фінансової звітності», «таксономія фінансової звітності». Розділ IV нормативного документу присвячено порядку складання фінансової звітності підприємствами, розкрито склад та призначення її основних форм, а також встановлено порядок оприлюднення даних
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6]	Визначено мету, склад фінансової звітності суб'єктів господарювання, її якісні характеристики і принципи складання; наведено вимоги до визнання і розкриття окремих елементів у фінансових звітах
НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [7]	Розкрито сутність, призначення, умови та порядок складання консолідованої фінансової звітності підприємствами; встановлено загальні вимоги до розкриття облікової інформації у консолідованій фінансовій звітності
П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [4]	Регламентовано порядок та способи виправлення помилок у фінансовій звітності, а також послідовність внесення та розкриття інших змін у звітні форми (змін в обліковій політиці, подій після дати балансу та ін.)
П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18]	Встановлено зміст та форму, а також розкрито порядок складання спрощеної фінансової звітності малими підприємствами та мікропідприємствами
МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [12]	Визначено основи складання фінансової звітності загального призначення, наведено рекомендації щодо її структури та мінімальні вимоги – щодо змісту. Мета стандарту – забезпечення порівнянності та зіставності інформації для суб'єкта господарювання за різні звітні періоди, а також із фінансовою звітністю інших компаній
Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [13]	Визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних обліку та фінансової звітності суб'єкта господарювання, а також встановлює порядок оформлення її результатів
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [8]	Встановлено вимоги щодо відображення інформації в розрізі окремих статей фінансових звітів, а також порядок її укрупнення і злиття

Кінець таблиці 1.6

1	2
Порядок подання фінансової звітності [17]	Визначено перелік користувачів та особливості подання річної та проміжної фінансової звітності
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2]	визначає правові засади проведення аудиту фінансової звітності – аудиторської послуги з перевірки даних обліку та показників фінансової звітності, результатом якої є висловлення незалежної думки аудитора про відповідність фінансових звітів в усіх суттєвих аспектах вимогам НП(С)БО, МСФЗ, іншим нормативним документам

В цілому, проведені дослідження показують, що в Україні, на відміну від зарубіжної практики, фінансова звітність має чітко регламентовану форму, та представлена переліком бланків, які заповнюються суб'єктами господарювання на визначені дати. На порядок вибору форм бланків для складання фінансової звітності впливає багато факторів, серед яких, на нашу думку, провідну роль відіграють розмір підприємства та наявність у його складі відокремлених підрозділів, філій, дочірніх підприємств.

Порядок віднесення суб'єктів господарювання до складу мікро-, малих, середніх та великих підприємств для цілей ведення обліку і складання фінансової звітності визначено у ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3], та узагальнено у таблиці 1.7. Відповідно до чинного законодавства, для віднесення підприємства до однієї із груп показники їх діяльності на дату складання фінансової звітності за рік, що передуює звітному, повинні відповідати двом із встановлених критеріїв.

Як бачимо, в Україні затверджено три види бланків фінансових звітів, які можуть складати суб'єкти господарювання – для мікропідприємств, малих підприємств, та звичайну фінансову звітність, яку складають середні та великі підприємства. Водночас, за умови, якщо суб'єкт господарювання контролює інші підприємства, то крім фінансових звітів, які відображають власні господарські операції, вони складають та подають консолідовану фінансову звітність групи у відповідності з вимогами НП(С)БО 2 «Консолідована

фінансова звітність» [7]. При цьому поділ груп на малі, середні або великі повністю відповідає критеріям, які наведені у таблиці 1.7 для малих, середніх або великих підприємств.

Таблиця 1.7 – Групування підприємств для цілей складання фінансової звітності

Показники для порівняння	Групування підприємств			
	Мікро-підприємства	Малі підприємства	Середні підприємства	Великі підприємства
Балансова вартість активів, тис. євро	До 350,0	Від 350,0 до 4000,0	Від 4000,0 до 20000,0	Понад 20000,0
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. євро	До 700,0	Від 700,0 до 8000,0	Від 8000,0 до 40000,0	Понад 40000,0
Середня кількість працівників, осіб	До 10 включно	Від 11 до 50 включно	Від 51 до 250 включно	Від 251 і більше
Вид фінансової звітності, що складається	Фінансова звітність мікро-підприємства	Фінансова звітність малого підприємства	Звичайна фінансова звітність	
Нормативний документ, що регламентує порядок складання звітності	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»		НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	

Відповідно до п. 6 НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [7], материнське підприємство не подає консолідовану фінансову звітність за наявності всіх нижче перерахованих умов:

- 1) якщо суб'єкт господарювання є дочірнім підприємством іншого суб'єкта господарювання, тобто повністю або частково йому належить;
- 2) інформація доведена до власників неконтрольованої частки, і від них не отримано жодних заперечень;
- 3) якщо суб'єкт господарювання не є емітентом цінних паперів;
- 4) якщо консолідовану фінансову звітність складає його материнське

підприємство, і ця звітність знаходиться в загальному доступі.

Зоріна О. А., Петраковська О. В., Юрченко О. А. у дослідженні [33] відмічають, що належність підприємства до певної групи за розміром впливає не лише на вибір форми фінансової звітності, але й на інші складові організації облікової роботи на підприємстві, зокрема визначають:

- періодичність подання звітності до органів статистики (мікропідприємства передають лише річну фінансову звітність);
- необхідність застосування МСФЗ для великих підприємств;
- обов'язкове оприлюднення фінансової звітності разом із аудиторським висновком для середніх та великих суб'єктів господарювання;
- тривалість проведення виїзних перевірок та можливість їх продовження тощо.

Перед складанням річної фінансової звітності на підприємстві обов'язково повинна бути проведена інвентаризація, що встановлено у Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань [13]. У п. 10 нормативного документу [13] зазначено, що:

1) інвентаризація активів та зобов'язань проводиться до дати балансу, тобто до 31 грудня поточного року;

2) чітко встановлені строки проведення інвентаризації окремих об'єктів обліку, зокрема, вони складають:

– три місяці – для необоротних активів, запасів, поточних біологічних активів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, витрат і доходів майбутніх періодів, зобов'язань;

– два місяці – для незавершених капітальних інвестицій, незавершеного виробництва, напівфабрикатів, фінансових інвестицій, грошових коштів, коштів цільового фінансування, зобов'язань у частині невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом та з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Порядок заповнення окремих статей форм фінансової звітності визначається відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм

фінансової звітності [8]. П 1.4 цього нормативного документу визначено, що при складанні фінансових звітів суб'єкти господарювання можуть самостійно визначати склад статей, щодо яких розкривається інформація, тобто можуть не наводити ті статті, щодо яких відсутня інформація до розкриття у поточному звітному періоді (крім випадків, коли ця інформація була в попередньому звітному періоді). Також на розсуд підприємства дозволяється включати до складу фінансової звітності додаткові статті, перелік яких наведено у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» за умови, якщо стаття відповідає таким критеріям:

- інформація, наведена в ній, є суттєвою для суб'єкта господарювання;
- оцінка додаткової статті може бути достовірно проведена.

У випадку виявлення помилок у фінансовій звітності, або коли виникає потреба внесення інших змін, підприємство проводить коригування із дотриманням норм НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Зокрема, відповідно до п. 4 нормативного документу [4], у випадку необхідності виправлення помилок, які були допущені при складанні фінансової звітності за попередні звітні періоди, потрібно провести коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, але лише за умови, що знайдені помилки впливають на розмір нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Водночас події після дати балансу у звітному періоді, які надають додаткову інформацію щодо окремих статей, вимагають коригування відповідних активів і зобов'язань. Такі коригування у відповідності з п. 16 НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [4] здійснюється шляхом сторнування та (або) додаткових записів в обліку звітного періоду, завдяки яким можна провести уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій, які відбулись саме після дати балансу.

П. 2 Порядку подання фінансової звітності [17] визначає користувачів фінансових звітів, зокрема, до них належать: органи, до сфери управління яких належать суб'єкти господарювання, члени трудового колективу на їх вимогу,

власники (засновники) у відповідності з установчими документами, а також інші органи та користувачі згідно чинного законодавства (наприклад, органи державної статистики, потенційні інвестори та ін.). Датою подання фінансових звітів вважається день фактичної їх передачі за належністю, а у випадку надсилання поштою – дата одержання адресатом звітності, яка зазначена на штемпелі підприємства зв'язку. За умови, якщо фінансова звітність подається єдиному електронному формату, то датою її надсилання вважається дата одержання електронного повідомлення, в якому зазначається про одержання центром збору інформації цієї фінансової звітності.

Нормативним документом [17] також визначені особливості подання проміжної та річної фінансової звітності, які залежать від потреб споживачів фінансових звітів. Зокрема, що стосується проміжної фінансової звітності (тобто звітності за I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців), то вона, за винятком консолідованої, подається суб'єктами господарювання не пізніше 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом.

Строки подання річної фінансової звітності узагальнено у таблиці 1.8 (побудовано за [17]).

Таблиця 1.8 – Строки подання річної фінансової звітності підприємством

Вид підприємства	Споживачі звітності	Терміни подання
1	2	3
Мікропідприємства, малі підприємства, неприємницькі товариства за винятком тих, що складають фінансову звітність за МСФЗ	Всім органам, які зазначені у Порядку подання фінансової звітності, подають повний комплекс звітів	Не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним роком
Підприємства, які зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність (публічні акціонерні товариства, підприємства, що становлять суспільний інтерес та ін.)	Органам Державної служби статистики та Державної податкової служби України подають баланс (звіт про фінансовий стан) і звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)	Не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним роком)

Кінець таблиці 1.8

1	2	3
Підприємства, які звітують за МСФЗ	Подають до центру збору інформації («Система фінансової звітності») річну звітність та річну консолідовану звітність (якщо суб'єкт господарювання її складає), які складені на основі таксономії фінансової звітності, разом із аудиторськими висновками (за умови, що обов'язковий аудит звітності проводився на підприємстві на вимогу чинного законодавства)	Не пізніше строків, які передбачені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» для оприлюднення річної фінансової звітності
Середні підприємства згідно класифікації за Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Всім органам, які зазначені у Порядку подання фінансової звітності, повний комплект річної фінансової звітності та річної консолідованої фінансової звітності (якщо суб'єкт господарювання її складає)	Не пізніше 1 червня року, що настає за звітним роком

На формування показників фінансової звітності впливає прийнята на підприємстві облікова політика, тобто затверджені у розпорядчому документі методи та способи ведення обліку. Перелік елементів облікової політики, які суб'єкт господарювання відображає в наказі про облікову політику, узагальнені в Методичних рекомендаціях щодо облікової політики [9]. Їх аналіз дозволяє зробити висновок, що більшість з рекомендованих для відображення елементів оцінки активів та джерел їх формування безпосередньо впливають на динаміку показників фінансової звітності, та в подальшому визначають характер прийнятих управлінських рішень.

Погоджуємось із Зоріною О. А., Петраковською О. В., Юрченко О. А. [33], що формування облікової політики на підприємстві повинно проводитись таким чином, щоб вона дозволила забезпечити ефективне функціонування суб'єкта господарювання на довгострокову перспективу. Відповідно, перед обліковими працівниками існує потреба вибору таких методів ведення обліку, які б не лише відображали інтереси власників, але й не збільшували трудомісткість облікових процедур.

У таблиці 1.9 проведено аналіз впливу окремих елементів облікової політики на показники фінансової звітності (доповнено [33]).

Таблиця 1.9 – Аналіз впливу окремих елементів облікової політики на показники фінансової звітності

Елементи облікової політики	Форми фінансової звітності				
	Баланс (звіт про фінансовий стан)	Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)	Звіт про рух грошових коштів	Звіт про власний капітал	Примітки до річної фінансової звітності
Методи оцінки вибуття запасів	+	+		+	+
Порядок обліку і розподілу ТЗВ	+	+		+	+
Методи амортизації необоротних активів, оцінка яких проводиться за первісною вартістю	+	+		+	+
Підходи до переоцінки необоротних активів	+	+		+	+
Метод обчислення резерву сумнівних боргів	+	+		+	+
Перелік створюваних на підприємстві забезпечень майбутніх витрат і платежів	+	+		+	+
Порядок оцінки ступеня завершеності операцій із надання послуг	+	+		+	+
Перелік і склад постійних та змінних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу	+	+		+	+
Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції	+	+		+	+
База розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу	+	+		+	+
Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції	+	+	+	+	+
Періодичність відображення відстрочених податкових активів та зобов'язань	+				
Підходи до класифікації пов'язаних сторін	+	+		+	+
Спосіб складання звіту про рух грошових коштів			+		
Критерії розмежування об'єктів операційної та інвестиційної нерухомості	+				+

За результатами проведеного у таблиці 1.9 аналізу можна зробити висновок про наявність зв'язку між обраними на підприємстві елементами та способами ведення обліку та порядком формування фінансової звітності.

В цілому, проведені дослідження показали, що в Україні існує доволі розгалужена система нормативно-правових документів, які забезпечують високий ступінь регламентації робіт з підготовки, складання, перевірки та подання фінансової звітності.

1.3 Організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності в умовах автоматизованої обробки інформації

Фінансова звітність є результатом узагальнення інформації з облікової системи підприємства, та базується на прийнятих суб'єктом господарювання методах і способах обробки даних. Розмежування повноважень та види відповідальності керівництва підприємства у сфері облікової політики чітко встановлені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], зокрема, ст. 8 нормативного документу визначено, що питання організації обліку в суб'єкта господарювання є складовою компетенції його керівника (власника) у відповідності з вимогами установчих документів та чинного обліково-податкового законодавства.

Для забезпечення правильного та своєчасного ведення бухгалтерського обліку керівництво підприємства обирає одну з найбільш зручних форм його організації, наприклад:

- ввести до штатного розкладу суб'єкта господарювання посаду бухгалтера або створити бухгалтерську службу на чолі із головним бухгалтером;

- скористатись послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, який зареєстрований як підприємець, тобто здійснює свою діяльність без створення

юридичної особи;

- забезпечити ведення обліку на договірних засадах централізованою бухгалтерією або суб'єктом підприємницької діяльності, самозайнятою особою, які спеціалізуються на провадженні діяльності в обліковій сфері та/або аудиторській діяльності;

- самостійно вести бухгалтерський облік та складання звітності власником або керівником підприємства.

Яку б з форм організації обліку не обрав для себе суб'єкт господарювання, саме на керівника покладається обов'язок створити всі необхідні умови для правильного та своєчасного ведення бухгалтерського обліку, забезпечення неухильного виконання всіма підрозділами та працівниками правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання встановленого порядку оформлення й подання до облікової системи первинних документів.

З іншої сторони, функції головного бухгалтера або особи, яка забезпечує ведення обліку на підприємстві, полягають в:

- забезпеченні дотримання у суб'єкта господарювання єдиних встановлених методологічних засад бухгалтерського обліку, своєчасного складання і подання фінансової звітності;

- налагодженні дієвої системи контролю за порядком відображенням на рахунках обліку всіх господарських операцій;

- прийнятті безпосередньої участі в оформленні матеріалів, які пов'язані з нестачею та відшкодуванням втрат;

- проведенні перевірки стану бухгалтерського обліку у відділеннях, філіях, представництвах, чи інших відокремлених підрозділах суб'єкта господарювання.

На думку Гнатишин Л. Б. [26], зміни, які сьогодні відбуваються на законодавчому рівні в середовищі формування фінансової звітності спрямовані, перш за все, на удосконалення методичних аспектів проблематики дослідження. Однак, на думку науковця, питання формування фінансової звітності є багатограним і стосується не лише методики, але й організації

облікового процесу. Науковець переконана, що відсутність цілісної концепції формування фінансової звітності, яке характерне для умов сьогодення, обумовлене саме недостатньою розробкою окремих норм організаційного характеру, та особливо їх неузгодженістю з методичними аспектами, що об'єктивно призводить до погіршення якості і прозорості звітної інформації.

Подібного підходу дотримується і Мартинюк Г. П. [42], наголошуючи, що положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та норми вітчизняних НП(С)БО зосереджені на методологічній складовій формування фінансової звітності. Відмічаючи важливість дотримання організаційних процедур при складанні фінансових звітів, науковець пропонує виділяти п'ять основних етапів формування повної, об'єктивної та достовірної фінансової звітності суб'єкта господарювання (рисунок 1.2, побудовано за [42]).

На нашу думку, рекомендований алгоритм включає всі основні аспекти проходження інформації на різних етапах облікового процесу з подальшим відображенням в системі фінансової звітності, та може бути використаний як основа при проведенні подальших досліджень.

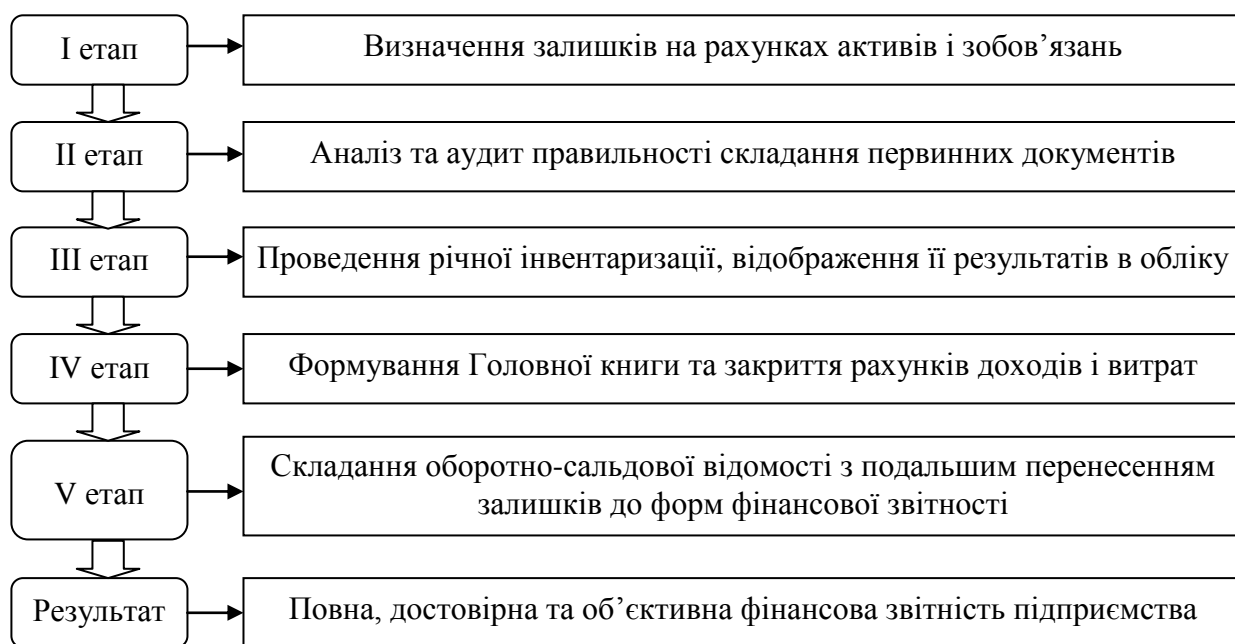

Рисунок 1.2 – Організаційна послідовність формування фінансової звітності на підприємстві

Мартинюк Г. П. [42] у складі організаційної послідовності формування фінансової звітності пропонує умовно виділити два напрями облікової роботи – підготовчий та результативний. До підготовчого напрямку відносять перших три етапи, які під час проходження інформацією яких відбувається закриття звітного періоду шляхом визначення залишків на рахунках активів і зобов'язань, здійснюється перевірка правильності складання первинних документів, а також проводиться річна інвентаризація з подальшим відображенням її результатів на рахунках обліку.

Що стосується результативного напрямку облікової роботи, то в цьому випадку зусилля облікового працівника спрямовані на формування Головної книги та закриття рахунків доходів і витрат, складання оборотно-сальдової відомості з подальшим перенесенням залишків до форм фінансової звітності, та отриманням у кінцевому підсумку – повної, достовірної та об'єктивної фінансової звітності суб'єкта господарювання.

Використання систем автоматизованої обробки облікової інформації та облікових програмних продуктів, які можуть або бути інтегровані в загальну систему управління підприємства, або відокремлено використовуватись для вирішення комплексу облікових завдань, суттєво спрощують роботу облікових працівників. Залежно від рівня складності та обсягу облікової інформації, яка потребує обробки й систематизації, суб'єкти господарювання обирають для себе найбільш зручні програмні рішення, які не лише дозволяють вести облік в зручному форматі, але й шляхом систематизації та обробки інформації формувати пакети звітних даних відповідно до запитів користувачів, з подальшою їх передачею до контролюючих органів.

В умовах активного розвитку саме українського ринку облікового програмного забезпечення, як показує проведений Якіменко Л. у роботі [26] аналіз, особливим попитом серед підприємств користуються такі вітчизняні розробки, як: MASTER:Бухгалтерія, Dilovod, iFin, SMARTFIN.UA, COTA (від M.E.DOC), Дебет Плюс та BOOKKEEPER, які пропонують комплексні рішення для різних масштабів бізнесу – від ФОП до великих підприємств, а

також популярними є десктопні (BAS) та хмарні сервіси, що відповідають інформаційним потребам сучасного бізнесу. Їх ключові порівняльні особливості показано у таблиці 1.10 (побудовано за [65]).

Таблиця 1.10 – Порівняльні особливості найбільш поширених вітчизняних облікових програмних продуктів

Програмний продукт	Тип програми	Основне призначення
MASTER:Бухгалтерія	Десктоп + Хмара	ERP, бухгалтерія, галузеві рішення
Vimp	Хмара	Облік товарів, склад, взаєморозрахунки
Finmap	Хмара	Cashflow, управлінський облік
iFin	Хмара	Податкова звітність (ФОП, ТОВ)
COTA	Хмара	Звітність, документообіг, складання та реєстрація податкових накладних
Bookkeeper	Хмара	Склад, каса, заробітна плата, зовнішньоекономічна діяльність, складання та реєстрація податкових накладних
ОблікСофт	Десктоп	Простий облік для ФОП
SmartFin	Хмара	Доходи, витрати, складання та реєстрація податкових накладних, заробітна плата
Dilovod	Хмара	Універсальна облікова система, ПРРО, CRM
Дебет Плюс	Десктоп + SaaS	ERP, бюджет, медицина, агро, ЖКГ
Клієнт-Банк	Інтегроване рішення	Автоформування рахунків, актів (ФОП)
Арт-Звіт Pro	Десктоп + Хмара	Подання електронної звітності, документообіг, ліцензія після 1 місяця тесту

Проведені дослідження показують, що більшість із розглянутих програмних рішень для вирішення питань автоматизації облікових процесів на підприємстві передбачають роботу в хмарі; крім того, незважаючи на наявність великої кількості популярних та використовуваних облікових програмних продуктів, лише частина з них здатна забезпечити повний комплекс робіт із автоматизації всіх ділянок облікової роботи у суб'єкта господарювання із реалізацією заключного етапу – формуванням звітності.

Приймаючи рішення про автоматизацію облікових робіт із складання

фінансових звітів, суб'єкт господарювання ставить за мету не лише зменшити обсяг ручної праці при проведенні узагальнень та структурувань інформації, але й використати отримані електронні документи для звітування до контролюючих органів.

Без сумніву, в умовах стрімкої цифровізації бізнесу та зростаючих вимог до прозорості звітних даних тема електронної фінансової звітності стає все більш актуальною. І хоча чинним обліковим законодавством передбачено три способи подання звітності, у т.ч. фінансової, саме електронний її формат набуває все більшого поширення. Так, відповідно до п. 49.3 ст. 49 Податкового кодексу України [1], суб'єкти господарювання можуть подавати звітність до органів Державної податкової служби України одним із таких способів:

1 Передачі звітів особисто або уповноваженою особою в центрі обслуговування платників податків. У випадку, якщо підприємство обирає для себе цей спосіб звітування, подання фінансової звітності повинно бути здійснене особою, яка має на це підстави або отримала довіреність. Приймавши паперовий варіант фінансових звітів, податковий інспектор проводить їх реєстрацію, та ставить штамп на копії звіту для підприємства, і саме ця дата є офіційною датою отримання документів контролюючим органом.

2 Надсилання фінансової звітності поштою – використовується суб'єктами господарювання у випадку відсутності у керівництва електронного підпису або небажання його використовувати, а також у випадку відсутньої можливості фізично звернутись до центру обслуговування платників податків. Відповідно до вимог чинного законодавства, платники податку зобов'язані відправити фінансові звіти на адресу контролюючого органу не пізніше, ніж за п'ять днів до кінцевого строку її подання. У цьому випадку, як було відмічено вище, датою отримання фінансової звітності від суб'єкта господарювання вважається дата її одержання адресатом звітності, яка зазначена на штемпелі підприємства зв'язку, що обслуговувало адресата.

3. В електронній формі з використанням засобів електронного зв'язку відповідно до вимог чинного законодавства у сфері електронного

документообігу. За цих умов, відповідно до Порядку подання фінансової звітності [17], датою подання фінансових звітів вважається дата, коли було одержано електронне повідомлення про їх отримання центром збору фінансової звітності. Виходячи з обумовленого, можна зробити висновок, що звітність в електронному форматі повинна бути подана не пізніше останньої години того дня, в якому спливає граничний строк.

Враховуючи активне застосування електронного підпису як засобу ідентифікації фізичних і юридичних осіб, а також наявність достатньої системи правової підтримки формування електронного документообігу на підприємстві та стрімкий розвиток облікових інформаційних технологій, спостерігаємо розширення сфери застосування електронних документів для відображення операцій з обліку активів та джерел їх утворення на підприємстві. Затвердження на державному рівні Переліку форматів даних електронних документів постійного і тривалого (понад 10 років) зберігання [11] дозволило суб'єктам господарювання на власний розсуд обирати програмний продукт з урахуванням потреб управління, та не враховувати питання можливості його інтеграції з програмними продуктами контрагентів, а також потенційного викривлення інформації в процесі завантаження звітів на сервіси контролюючих органів.

Фінансова звітність в електронному форматі подається через Електронний кабінет платника, який знаходиться на офіційному сайті Державної податкової служби України [30]. Загальна схема організаційних процедур із подання фінансової звітності в електронному вигляді суб'єктом господарювання, на нашу думку, включає чотири важливі складові, які представлені на рисунку 1.3.

Так, на першому етапі подання фінансової звітності уповноважена особа підприємства проходить ідентифікацію та здійснює вхід до Електронного кабінету платника із використанням електронного підпису таких форматів: файловий ключ, апаратний ключ, хмарне сховище, id.dov.ua або Дія.Підпис.

На другому етапі суб'єкт господарювання реалізує комплекс процедур із

введення звітності шляхом або ручного заповнення необхідних бланків, які доступні в особистому кабінеті, або шляхом завантаження готових файлів, які були вивантажені із облікового програмного продукту у форматі, доступному для читання в Електронному кабінеті платника. Безумовно, другий варіант більш зручний, адже допомагає уникнути можливих помилок на етапах введення даних, які не можуть бути знайдені шляхом запропонованих системою інструментів арифметичної та логічної перевірок.

Рисунок 1.3 – Загальна схема організаційних процедур із подання фінансової звітності в електронному вигляді

У випадку ручного формату введення даних суб'єкт господарювання звертає увагу на правильність вибору форми звітності та її кодування, зокрема, перша літера «F» перед номером форми звітності означає, що її подає фізична особа – підприємець; літера «J» – суб'єкт звітування є юридичною особою, «S» – звітність подається одночасно і до органів статистики, тому квитанція № 2 буде отримана лише у випадку прийняття документів двома установами.

На третьому етапі проводиться перевірка фінансової звітності на предмет заповнення всіх обов'язкових граф та її надсилання на сервер Державної податкової служби України. Як спосіб зворотного зв'язку, на четвертому етапі суб'єкт господарювання отримує дві квитанції: квитанція № 1 – підтвердження надходження документу на сервер, та квитанція № 2 – у випадку прийняття чи відхилення звітності.

В цілому, проведені дослідження організаційних складових підготовки та подання фінансових звітів показують, що в умовах автоматизації облікових процесів на підприємстві та активного використання електронних документів як джерела облікової інформації змінюються підходи до формування фінансової звітності. Наявність великої кількості облікових програмних продуктів, які повною мірою забезпечують вирішення комплексу завдань із збору, обробки, узагальнення та структурування інформації, дозволили суттєво спростити процедури щодо звітування до контролюючих органів.

2 МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Хмельничанка»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Хмельничанка» (далі – ТОВ «Хмельничанка») створене у липні 1996 року як підприємство швейної промисловості. За період діяльності суб'єкта господарювання напрями його роботи не змінювались, і передбачали пошиття верхнього та легкого дитячого одягу. Частину продукції підприємство випускає під торгової маркою LUXiK, яка плідно працює на ринку України понад 15 років, та представлена практично в усіх її регіонах. Вся продукція ТМ «Luxik» відповідає вимогам ДСТУ для швейних виробів, та за потреби – підлягає обов'язковій сертифікації.

Прагнення збереження власного іміджу та розширення ринків збуту ставлять перед системою управління ТОВ «Хмельничанка» вимоги щодо повного та об'єктивного відображення інформації про діяльність суб'єкта господарювання у фінансовій та інших видах звітності. З цією метою на підприємстві побудовано систему бухгалтерського обліку, яка враховує специфіку бізнес-процесів ТОВ «Хмельничанка», та передбачає можливість оперативного реагування і підготовки запитів на вимоги рівних рівнів користувачів.

На побудову системи обліку та складання фінансової звітності на підприємстві вплинули такі галузеві особливості:

1. Висока питома вага матеріальних витрат у складі собівартості виготовленої продукції – пошиття одягу належить до матеріаломістких видів виробництва, відповідно, матеріальні витрати займають основну частку у складі собівартості реалізованих товарів. Тому, проводячи пошук джерел

економії витрат, зазвичай перевіряють правомірність їх здійснення та правильність відображення на рахунках обліку і в звітності.

2. Різноманітність сировини – широкий асортимент тканин, фурнітури, напівфабрикатів, ниток та інших швейних матеріалів вимагають налагодження на підприємстві зручної системи аналітичного обліку запасів та контролю якості сировини.

3. Сезонність продукції – оскільки асортимент виготовленої продукції та попит споживачів швейної промисловості є сезонним, то при організації обліку повинні враховуватись т.зв. «пікові» періоди, що безпосередньо впливає на процеси виробничого планування, організацію закупівель та встановлену на підприємстві систему управління запасами.

4. Специфіка обліку виробничих процесів – для підприємств швейної промисловості характерний попроцесний метод організації виробництва, який передбачає врахування витрат на етапах розкрою виробів, їх пошиття, оздоблення тощо, а також налагодження контролю за браком та відходами.

5. Специфіка обліку витрат – вимагає залучення спеціальних методів обліку на виробництві, зокрема, облік за партіями або переділами, що дозволяє провести чіткий розподіл витрат на окремі вироби, враховуючи специфіку їх виготовлення.

Для забезпечення безперебійної роботи суб'єкта господарювання створено статутний капітал, величина якого, як показано у додатку А, протягом 2022-2024 років не змінювалась і становила 700,0 тис. грн. ТОВ «Хмельничанка» здійснює свою діяльність у відповідності до установчих документів, а також з урахуванням вимог чинного законодавства, забезпечує вчасне складання і подання всіх видів звітності до контролюючих органів. Відповідно до прийнятої суб'єктом господарювання облікової політики, ТОВ «Хмельничанка» перебуває на загальній системі оподаткування, і є платником податку на додану вартість.

Основні показники діяльності підприємства за 2022-2024 роки представлено у таблиці 2.1 (побудовано за даними додатку А).

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності ТОВ «Хмельничанка» у 2022-2024 роках

Показники, одиниця виміру	Період, що аналізується			Відхилення			
	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2023/2022		2024/2023	
				тис. грн.	%	тис. грн.	%
Сукупні доходи, тис. грн.	366,1	337,8	723,9	-28,3	-7,73	+386,1	+114,3
Сукупні витрати, тис. грн.	507,6	612,8	837,6	+105,2	+20,72	+224,80	+36,68
Величина витрат на 1 грн. сукупних доходів, грн.	1,39	1,81	1,16	+0,42	+30,84	-0,65	-36,22
Чистий збиток за звітний період, тис. грн.	141,5	275,0	112,8	+133,5	+94,35	-162,20	-58,98
Фонд оплати праці працюючих, тис. грн.	312	343,92	384	+31,92	+10,23	+40,08	+11,65
Чисельність працюючих, осіб	4	4	4	0,0	0,0	0,0	0,0
Середньомісячна заробітна плата одного працюючого, грн.	6500,0	7165,0	8000,0	+665,0	+10,23	+835,0	+11,65
Середньорічна первісна вартість основних засобів, тис. грн.	1069,8	1070,9	1070,9	+1,1	+0,10	0,0	0,0
Фондовіддача	0,34	0,32	0,68	-0,0268	-7,82	+0,36	114,30
Фондоозброєність	267,45	267,73	267,73	0,275	+0,10	0,0	0,0

За період, що аналізується, динаміка загальної величини сукупних доходів ТОВ «Хмельничанка» була доволі неоднорідною, адже у 2023 році спостерігаємо їх зменшення на 7,73%, тоді як у 2024 році – зростання у 1,14 рази; водночас сукупні витрати суб'єкта господарювання демонстрували стійке зростання, відповідно, на 20,72% та 36,68%. Вважаємо, за рахунок виявленої тенденції щодо поведінки розглянутих показників величина витрат на 1 грн. сукупних доходів підприємства суттєво зросла у 2023 році (з 1,39 до 1,81 грн.), та відносно зменшилась у 2024 році (до 1,16 грн.).

Протягом 2022-2024 років діяльність ТОВ «Хмельничанка» була збитковою, проте в цілому можна стверджувати про зменшення величини чистого збитку за звітний період з 141,5 тис. грн. до 112,8 тис. грн. Чисельність працюючих на підприємстві була незмінною, і становила 4 особи, їх середньомісячна заробітна плата за проаналізований період збільшилась з 6500,0 грн. до 8000,0 грн.

Середньорічна первісна вартість основних засобів суб'єкта господарювання за досліджуваний період не змінювалась, і становила 1070,9 тис. грн., тому збільшення показника фондоддачі у 2024 році з 0,34 до 0,68 відбулось за рахунок позитивної динаміки сукупних доходів, водночас показник фондоозброєності за 2022-2024 роки залишався незмінним, і становив – 267,45.

В цілому, проведений аналіз основних показників ТОВ «Хмельничанка» показав, що незважаючи на незначне покращення діяльності суб'єкта господарювання у 2024 році, його робота продовжує залишатись збитковою, як наслідок, чисельність працюючих була незмінною, а їх середньомісячна заробітна плата – коливалась на межі мінімальної.

Для отримання більш ґрунтовних висновків потрібно, на нашу думку, провести аналіз наявних на підприємстві ресурсів та визначити джерела їх формування. Безумовно, основним інформативним джерелом у цьому випадку виступатиме фінансова звітність. Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», ТОВ «Хмельничанка» складає фінансову звітність мікропідприємства у складі двох форм – баланс (ф. № 1-мс) та звіт про фінансові результати (ф. № 2-мс).

Аналіз складу, структури та динаміки активів суб'єкта господарювання за 2023-2024 роки наведено у таблиці 2.2 (побудовано за даними додатку А). Як бачимо, загальна величина активів підприємства у 2024 році порівняно із 2023 роком зменшилась на 40,8 тис. грн. або 9,71%. У структурі ресурсів ТОВ «Хмельничанка» за період, що аналізується, основну питому вагу займали необоротні активи – відповідно, 66,63% та 70,45%. До складу

необоротних активів входили лише основні засоби, і зростання ступені їх зношеності стало основною причиною зменшення вартісної величини по групі на 12,7 тис. грн. або 4,54%.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, структури і динаміки активів ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках

Активи	31.12.2023 року		31.12.2024 року		Зміна		
	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	абсолютна, тис.грн.	відносна, %	питомої ваги, %
<i>Необоротні активи</i>	280,0	66,63	267,3	70,45	-12,70	-4,54	3,82
Основні засоби	280,0	66,63	267,3	70,45	-12,70	-4,54	3,82
<i>Оборотні активи</i>	140,2	33,37	112,1	29,55	-28,10	-20,04	-3,82
Запаси	90,2	21,47	44,1	11,62	-46,10	-51,11	-9,84
Поточна дебіторська заборгованість	41,0	9,76	57,1	15,05	16,10	39,27	5,29
Грошові кошти та їх еквіваленти	4,5	1,07	0,9	0,24	-3,60	-80,0	-0,83
Інші оборотні активи	4,5	1,07	10,0	2,64	5,50	122,22	1,56
Разом	420,2	100,0	379,4	100,0	-40,80	-9,71	0,0

Оборотні активи ТОВ «Хмельничанка» були представлені наступними складовими: запаси, поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти та інші оборотні активи. У структурі оборотних активів підприємства, як показано у таблиці 2.3, найбільшу питому вагу займали запаси – 64,34% у 2023 році та поточна дебіторська заборгованість – 50,94% у 2024 році.

Загалом, за результатами дослідження ресурсів суб'єкта господарювання можна зробити висновок, що основна величина оборотних активів є низько ліквідними (перш за все, запаси), а необоротні активи ТОВ «Хмельничанка» були сформовані виключно з основних засобів. Виходячи з обумовленого, вважаємо за доцільне рекомендувати підприємству переглянути діючі підходи щодо поповнення чи оновлення ресурсної складової, адже у випадку необхідності суб'єкт господарювання не матиме змоги швидко вивільнити потрібно суму грошових коштів для погашення своїх зобов'язань.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури і динаміки оборотних активів ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках

Оборотні активи	31.12.2023		31.12.2024		Зміна		
	тис. грн	пит. вага, %	тис. грн	пит. вага, %	абсолютна, тис.грн	відносна, %	питомої ваги, %
Запаси	90,2	64,34	44,1	39,34	-46,10	-51,11	-25,0
Поточна дебіторська заборгованість	41,0	29,24	57,1	50,94	16,10	39,27	21,69
Грошові кошти та їх еквіваленти	4,5	3,21	0,9	0,80	-3,60	-80,0	-2,41
Інші оборотні активи	4,5	3,21	10,0	8,92	5,50	122,22	5,71
Разом	420,2	100,0	379,4	100,0	-28,10	-20,04	0,0

Аналогічно розглянемо склад, структуру та динаміку пасивів ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках, результати дослідження представлені у таблиці 2.4 (сформовано за даними додатку А).

Таблиця 2.4 – Оцінка складу, структури та динаміки пасивів ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках

Пасиви	31.12.2023		31.12.2024		Зміна		
	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	абсолютна, тис.грн.	відносна, %	питомої ваги, %
<i>Власний капітал</i>	(286,5)	-68,18	(399,3)	-105,25	-112,80	39,37	-37,07
Капітал	700,0	166,59	700,0	184,50	0,0	0,0	17,91
Непокритий збиток	(986,5)	-234,7	(1099,3)	-289,75	-112,80	11,43	-55,05
<i>Поточні зобов'язання</i>	706,7	168,18	778,7	205,25	72,0	10,19	37,07
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками:							
– з бюджетом	3,3	0,79	11,2	2,95	7,90	239,39	2,16
– зі страхування	0,4	0,10	1,2	0,32	0,80	200,0	0,22
– з оплати праці	11,0	2,62	13,9	3,66	2,90	26,36	1,04
Інші поточні зобов'язання	692,0	164,68	751,9	198,18	59,90	8,66	33,50
Баланс	420,2	100,0	379,4	100,0	-40,80	-9,71	0,0

Протягом досліджуваного періоду пасиви підприємства зменшились на 40,8 тис. грн. або 9,71%, що обумовлено негативною динамікою власного капіталу. До складу джерел формування активів ТОВ «Хмельничанка», крім власного капіталу, входили також поточні зобов'язання.

Як у 2023 році, так і в 2024 році власний капітал суб'єкта господарювання формувався зі статутного капіталу та непокритих збитків, причому величина непокритих збитків була значно вищою, ніж розмір власного капіталу. Відповідно, основним джерелом формування активів ТОВ «Хмельничанка» продовжували залишатись поточні зобов'язання. Така ситуація, на нашу думку, є доволі ризикованою для підприємства, адже в умовах значного збільшення величини непокритих збитків відсутність жодних довгострокових гарантійних зобов'язань робить суб'єкта господарювання особливо залежним від мінливих умов навколишнього середовища.

Вважаємо, ситуація ускладнюється також тим, що до складу поточної заборгованості ТОВ «Хмельничанка» входили поточні зобов'язання за розрахунками та інші поточні зобов'язання. Варто звернути увагу також, що як у 2023 році, так і в 2024 році величина інших поточних зобов'язань більша за розмір статутного капіталу суб'єкта господарювання.

В цілому, проведений аналіз свідчить про нераціональну структуру пасивів досліджуваного підприємства, та необхідність її термінового перегляду у напрямку пошуку довгострокових джерел формування активів, а також зменшення величини непокритих збитків. Рекомендуємо ТОВ «Хмельничанка» задіяти сучасні інноваційні інструменти реструктуризації заборгованості з метою зменшення ризику банкрутства, та запобігання подальшому нарощенню короткотермінової заборгованості.

За даними таблиці 2.1, протягом 2022-2024 років діяльність суб'єкта господарювання була збитковою – величина чистого збитку становила 141,5 тис. грн. у 2022 році, 275,0 тис. грн. у 2023 році та 112,8 тис. грн. у 2024 роках. Для встановлення причин стійкої збитковості ТОВ «Хмельничанка» проведемо аналіз складу, структури та динаміки його доходів і витрат (таблиця 2.5, побудовано за даними додатку А).

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат ТОВ «Хмельничанка» у 2022-2024 роках

Вид доходів та витрат	Період, що аналізується						Відхилення			
	2022 рік		2023 рік		2024 рік		2023/2022		2024/2023	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Доходи, у т.ч.:	366,10	100,0	337,80	100,0	723,90	100,0	-28,30	-7,73	386,10	114,30
а) чистий дохід від реалізації продукції	154,7	42,3	99,0	29,3	375,8	51,9	-55,70	-36,0	276,80	279,60
б) інші доходи	211,4	57,7	238,8	70,7	348,1	48,1	27,40	13,0	109,3	45,77
Витрати, у т.ч.:	507,6	100,0	612,8	100,0	836,7	100,0	105,20	20,72	223,90	36,54
а) собівартість реалізованої продукції	135,2	26,6	207,4	33,8	441,5	52,8	72,2	53,4	234,1	112,9
б) інші витрати	372,4	73,4	405,4	66,2	395,2	47,2	33,0	8,86	-10,20	-2,52

Як було відмічено у таблиці 2.1 та підтверджено даними таблиці 2.5, протягом періоду, що аналізується, динаміка доходів змінювалась неоднорідно: так якщо у 2023 році порівняно з 2022 роком спостерігаємо зменшення загальної величини доходів (на 28,3 тис. грн. або 7,73%), то в 2024 році порівняно з попереднім – збільшення на 386,1 тис. грн. або в 1,14 рази. Склад доходів за досліджуваний період був однаковим, і складався з чистих доходів від реалізації продукції та інших доходів. На нашу думку, структура доходів ТОВ «Хмельничанка» є нераціональною, адже у 2022-2023 роках співвідношення було на користь інших доходів; і хоча у 2024 році частка чистих доходів від реалізації зросла до 51,9%, проте питома вага іншої складової залишалась доволі значною. Суттєве збільшення доходів підприємства у 2024 році відбулось за рахунок зростання саме реалізаційної складової – майже у три рази.

На відміну від доходів, загальні витрати ТОВ «Хмельничанка» у 2022-2024 роках демонстрували стійку тенденцію до зростання: на 105,2 тис. грн. у 2023 році та 223,90 тис. грн. – у 2024 році. До складу витрат підприємства

входили собівартість реалізованої продукції та інші витрати. За період, що аналізується, у структурі витрат в основному переважала частка інших витрат – 73,4% у 2022 році, 66,2% у 2023 році та 47,2% у 2024 році, що обумовлює необхідність визначення складу інших витрат, та перегляду збутової політики суб'єкта господарювання.

В цілому, проведені дослідження засвідчили погіршення роботи суб'єкта господарювання у 2023 році та незначне покращення – у 2024 році. На нашу думку, керівництву підприємства потрібно вжити кардинальних заходів щодо перегляду видів продукції, які пропонуються для реалізації, з можливістю їх подальшого перепрофілювання, адже лєвова частка отриманих доходів виникає за рахунок іншої, ніж основна, діяльності. Потребує перегляду і структура витрат ТОВ «Хмельничанка», адже їх загальна величина продовжувала збільшуватись на фоні зменшення сукупних доходів. Рекомендуємо суб'єкту господарювання переглянути структуру понесених витрат, з можливим зменшенням витрат невиробничої діяльності.

2.2 Методичні підходи до складання фінансової звітності підприємства

Бухгалтерський облік у ТОВ «Хмельничанка» ведеться автоматизовано, що дозволяє забезпечити високий рівень побудови підсистеми аналітичного обліку, а також створює можливості для оперативного формування різних видів звітів відповідно до запитів користувачів. Для організації системи внутрішнього обліку суб'єкт господарювання використовує вітчизняне програмне забезпечення, а саме – облікову програму BAS Бухгалтерія. Програмний продукт складається з технологічної платформи та прикладної частини, які дозволяють налаштувати роботу інформаційної системи з урахуванням специфіки всіх ділянок обліку підприємства швейної галузі.

В кінці звітної періоду обліковий працівник ТОВ «Хмельничанка» за

даними бухгалтерського обліку визначає залишки по рахунках активів і зобов'язань, а також проводить перевірку правильності складання первинних документів. Крім того, в кінці року перед складанням річної фінансової звітності на підприємстві обов'язково проводиться інвентаризація. Методологічні підходи до її здійснення та порядку розкриття результатів в обліку визначені в Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань [13].

Оскільки бухгалтерський облік у ТОВ «Хмельничанка» веде директор, то відповідно до п.1 розділу II нормативного документу [13], інвентаризаційну комісію очолює керівник підприємства самостійно. Дата початку, об'єкти, строки, форми проведення інвентаризації та склад інвентаризаційної комісії визначаються наказом керівника по підприємству. Результати проведених інвентаризацій оформлюються протоколом інвентаризаційної комісії, який обов'язково затверджується керівником підприємства, та відображаються у звіряльних відомостях для виявлених можливих розбіжностей, і у випадку їх наявності їх вносять до бухгалтерського обліку та фінансової звітності у тому звітному періоді, коли була завершена інвентаризація.

Завершальним обліковим етапом перед складанням фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка» є закриття рахунків доходів і витрат та формування сальдово-оборотної відомості – головного бухгалтерського регістру, в якому узагальнено дані за всіма рахунками в розрізі початкових та кінцевих залишків (сальдо), а також дебетових та кредитових оборотів за звітний період. Саме на підставі сальдово-оборотних відомостей на підприємстві складають баланс (звіт про фінансовий стан) та інші форми фінансової звітності. Сальдово-оборотні відомості ТОВ «Хмельничанка» за 2023 та 2024 роки наведено у додатку Б.

Оскільки суб'єкт господарювання за класифікацією підприємств, яка наведена в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», належить до мікропідприємств, то він складає фінансову звітність відповідно до вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» у складі балансу (ф. № 1-мс) та звіту про фінансові результати (ф. № 2-мс).

Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та активом балансу ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року показано у таблиці 2.6 (побудовано за даними додатків А і Б).

Розглянемо більш детально порядок узагальнення інформації з даних бухгалтерського обліку у фінансовій звітності ТОВ «Хмельничанка». Так, необоротні активи суб'єкта господарювання за проаналізований період у балансі були представлені лише показником «Основні засоби». Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», мікропідприємства у статті «Основні засоби» наводять вартість власних і отриманих на умовах фінансового лізингу чи довірчого управління об'єктів основних засобів, а також величину інших необоротних матеріальних активів, та об'єктів інвестиційної нерухомості.

У цій статті суб'єкти господарювання також відображають при наявності інформацію про вартісну величину нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів, а також незавершених капітальних інвестицій. Відмітимо, що у статті наводяться окремо залишкова (код рядка – 1010), первісна (переоцінена) вартість (код рядка – 1011) основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів, а також нарахована сума їх зносу (код рядка – 1112).

Як показано у таблиці 2.6, у ТОВ «Хмельничанка» в балансі у складі показника «Основні засоби» було узагальнено сальдо таких рахунків бухгалтерського обліку: 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи» та 13 «Знос необоротних активів».

У статті «Запаси» балансу підприємства (код рядка – 1100) відображається вартість сировини, основних й допоміжних матеріалів, придбаних напівфабрикатів, комплектувальних виробів, палива, запасних частин, будівельних матеріалів, тари (за винятком інвентарної), а також інших матеріалів, які призначених для їх використання під час нормального операційного циклу. У цій статті суб'єкти господарювання також наводять величину витрат на незавершене виробництво, поточні біологічні активи, вартість виготовленої продукції, а також сільськогосподарської продукції.

Таблиця 2.6 – Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та активом балансу ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року

Сальдово-оборотна відомість				Актив балансу (форма 1-мс)		
Код рахунку	Назва рахунку	Сальдо на 31.12.2024 року, грн.		Код рядка	Назва рядка	На кінець періоду, грн.
		дебетове	кредитове			
10	Основні засоби	1046900,98		1011	Основні засоби за первісною вартістю	1070895,19
11	Інші необоротні матеріальні активи	9539,21				
12	Нематеріальні активи	14455,0				
13	Знос необоротних активів		803635,93	1012	Знос основних засобів	(803635,93)
20	Виробничі запаси	21639,19		1100	Запаси	44088,57
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	7277,13				
26	Готова продукція	652,25				
28	Товари	14520,0				
30	Каса	13,03		1165	Гроші та їх еквіваленти	861,72
31	Рахунки в банках	848,69				
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	36000,0		1155	Поточна дебіторська заборгованість	57106,57
371	Розрахунки за виданими авансами	21106,57				
39	Витрати майбутніх періодів	5149,47		1190	Інші оборотні активи	10024,07
643	Податкове зобов'язання	83,22				
644	Податковий кредит	4791,38				
x	Разом	1182976,12	803635,93	x	Разом	379340,19

ТОВ «Хмельничанка» у балансі в рядку «Запаси» узагальнює сальдо таких рахунків бухгалтерського обліку: 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція» та 28 «Товари».

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18], у статті «Гроші та їх еквіваленти» балансу (код рядка – 1165) відображаються готівка, яка знаходиться в касі підприємства, гроші на поточних чи інших рахунках в банках, а також грошові кошти в дорозі й еквіваленти грошей. Відмітимо, що у цій статті наводиться інформація щодо величини грошових коштів як в національній, так і в іноземній валютах. ТОВ «Хмельничанка» в балансі у рядку «Гроші та їх еквіваленти» узагальнює інформацію щодо залишків по рахунках 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках».

У статті балансу «Поточна дебіторська заборгованість» (код рядка – 1155) відображається фактична сума заборгованості покупців (замовників) за продукцію, товари, роботи (послуги), які їм були реалізовані, заборгованість інших дебіторів, а також наводиться визнана дебіторська заборгованість податкових та фінансових органів, державних цільових фондів та ін. ТОВ «Хмельничанка» у балансі в рядку «Поточна дебіторська заборгованість» узагальнюють дебетове сальдо по рахунках 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та 371 «Розрахунки за виданими авансами».

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18], у статті балансу «Інші оборотні активи» (код рядка 1190) наводяться суми по тих оборотних активах, які не були включені до вище згаданих статей активу. Зокрема, у ТОВ «Хмельничанка» тут узагальнюють інформацію щодо залишків по рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», 643 «Податкове зобов'язання» та 644 «Податковий кредит».

Аналогічно у таблиці 2.7 проаналізуємо взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та пасивом балансу ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року (побудовано за даними додатків А і Б). Відмітимо, що методичні підходи до складання пасиву балансу мікропідприємства визначені у НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18].

Таблиця 2.7 – Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та пасивом балансу ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року

Сальдово-оборотна відомість				Пасив балансу (форма 1-мс)		
Код рахунку	Назва рахунку	Сальдо на 31.12.2024 року, грн.		Код рядка	Назва рядка	На кінець періоду, грн.
		дебетове	кредитове			
401	Статутний капітал		700000,0	1400	Капітал	700000,0
442	Непокриті збитки	1099319,12		1420	Непокритий збиток	(1099319,12)
641	Розрахунки за податками		10785,40	1620	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11637,38
642	Розрахунки за обов'язковими платежами		851,98			
651	Розрахунки із загально-обов'язкового державного соціального страхування		1208,58	1625	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1208,58
661	Розрахунки за заробітною платою		13944,00	1630	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	13944,00
372	Розрахунки з підзвітними особами		4 067,45	1690	Інші поточні зобов'язання	751869,35
377	Розрахунки з іншими дебіторами		712 400,00			
681	Розрахунки за авансами одержаними		500,00			
685	Розрахунки з іншими кредиторами		34901,90			
х	Разом	1099319,12	1478659,31	х	Разом	379340,19

Так, у статті балансу «Капітал» (код рядка – 1400) наводиться сума внесеного фактично засновниками статутного капіталу суб'єкта господарювання. Також тут відображають вартість необоротних активів, які були безоплатно отримані підприємством від інших юридичних чи фізичних осіб, а також інші види додаткового капіталу. ТОВ «Хмельничанка» у статті «Капітал» узагальнюють інформацію щодо залишків по рахунку 401 «Статутний капітал».

В статті балансу «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» (код рядка – 1420) наводиться вартісна оцінка нерозподіленого прибутку або непокритого збитку (в дужках). На досліджуваному підприємстві у цій статті наведено дебетове сальдо по рахунку 442 «Непокриті збитки».

У статті балансу «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» (код рядка – 1620) відображається сума заборгованості підприємства в розрізі всіх видів платежів до бюджету, у тому числі й сума податку з працівників підприємства. ТОВ «Хмельничанка» в цій статті наводять кредитове сальдо по рахунках 641 «Розрахунки за податками» та 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами».

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18], у статті балансу «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування» (код рядка – 1625) суб'єкти господарювання відображають суму заборгованості щодо відрахувань в частині загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також страхування майна підприємства і індивідуального страхування по всіх працівниках. У ТОВ «Хмельничанка» узагальнюється інформація по сальдо рахунку 651 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування».

У статті балансу «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці» (код рядка – 1630) узагальнюється інформація щодо величини заборгованості за нарахованою сумою оплати праці, яка ще не була сплачена, а також за щодо депонованої заробітної плати. На досліджуваному підприємстві у цій статті наводяться кредитове сальдо по рахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою».

У статті балансу «Інші поточні зобов'язання» (код рядка – 1690) суб'єкти господарювання відображають ті суми зобов'язань, які не були включені до складу вище наведених статей розділу «Поточні зобов'язання». У ТОВ «Хмельничанка» до складу інших поточних зобов'язань у балансі включають кредитове сальдо таких рахунків: 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», 681 «Розрахунки за авансами одержаними» та 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

В цілому, проведений аналіз методики складання балансу досліджуваного підприємства та взаємозв'язку між окремими статтями і сальдово-оборотною відомістю засвідчив їх відповідність чинному обліковому законодавству, зокрема, НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Жодних зауважень щодо невідповідності внесених даних виявлено не було.

Аналогічно проведемо дослідження методики складання звіту про фінансові результати мікропідприємства та його взаємозв'язок із сальдово-оборотною відомістю на кінець 2024 року (таблиця 2.8, побудовано за даними додатків А і Б).

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18], суб'єкти господарювання у статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» (код рядка – 2000) відображають дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за вирахуванням непрямих податків і зборів, а також інших вирахувань з доходу. У ТОВ «Хмельничанка» у цій статті звіту про фінансові результати відображають узагальнену суму чистих доходів від реалізації з рахунків 701, 702 та 703.

У статті «Інші доходи» (код рядка – 2160) звіту про фінансові результати мікропідприємства відображаються суми інших доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання. ТОВ «Хмельничанка» у цій статті узагальнює інформацію щодо величини отриманих чистих доходів від операційної оренди активів.

Показник «Разом доходи» (код рядка – 2280) є розрахунковим і є підсумком рядків з кодами 2000 та 2160.

Таблиця 2.8 – Взаємозв'язок між сальдово-оборотною відомістю та звітом про фінансові результати ТОВ «Хмельничанка» на кінець 2024 року

Код рахунку	Назва рахунку	Сальдо на 31.12.2024 року, грн.		Код рядка	Назва рядка	На кінець періоду, грн.
		дебетове	кредитове			
701	Дохід від реалізації готової продукції	7910,10	7910,10	2000	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	375787,5
702	Дохід від реалізації товарів	76050,0	76050,0			
703	Дохід від реалізації робіт і послуг	366985,0	366985,0			
713	Дохід від операційної оренди активів	417774,19	417774,19	2160	Інші доходи	348145,16
901	Собівартість реалізованої готової продукції	3681,33	3681,33	2050	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	441516,07
902	Собівартість реалізованих товарів	43980,0	43980,0			
903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	393844,74	393844,74			
92	Адміністративні витрати	329113,08	329113,08	2165	Інші витрати	395230,61
93	Витрати на збут	2475,43	2475,43			
94	Інші витрати операційної діяльності	63642,10	63642,10			
х	Разом	1560679,34	1560679,34	х	Фінансовий результат	(112814,02)

Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [18], суб'єкти господарювання у статті «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» (код рядка – 2050) відображають собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), для визначення якої

використовують норми НП(С)БО 16 «Витрати» [5]. У ТОВ «Хмельничанка» у цій статті звіту про фінансові результати відображають узагальнену суму витрат з рахунків 901, 902 та 903.

У статті «Інші витрати» (код рядка – 2165) звіту про фінансові результати мікропідприємства відображаються інші витрати операційної діяльності та інші витрати діяльності. Також, у відповідності до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», у цій статті відображається належна до сплати сума податків і зборів за звітний період. У ТОВ «Хмельничанка» до складу інших витрат включають обороти за рахунками: 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Стаття «Фінансовий результат до оподаткування» (код рядка – 2290) Звіту про фінансові результати мікропідприємства є розрахунковою, тут відображається різниця між загальною величиною доходів та загальною величиною витрат суб'єкта господарювання.

В цілому, проведенні дослідження методики складання звіту про фінансові результати ТОВ «Хмельничанка» та його взаємозв'язок із сальдово-оборотною відомістю показали відповідність вимогам чинного облікового законодавства, всі обороти по рахунках доходів і витрат перенесено до відповідних рядків звітної форми з урахуванням вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Неправильно перенесених сум під час побудови таблиці взаємозв'язків виявлено не було.

2.3 Аналіз підходів до подання фінансової звітності у ТОВ «Хмельничанка»

Як було відмічено у п. 2.2, на досліджуваному підприємстві фінансова звітність формується за даними сальдово-оборотної відомості, з подальшою її передачею до контролюючих органів. ТОВ «Хмельничанка» подає фінансову

звітність в електронному форматі, із застосуванням програмного продукту М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність. Можливості облікової програми дозволяють як створювати нові звіти із використанням наведених шаблонів звітних форм, так і імпортувати їх з інших облікових програмних продуктів.

Основні переваги застосування модуля М.Е.Дос. Держава Звітність щодо автоматизованої подачі звітності в електронному форматі до контролюючих органів проілюстровані на рисунку 2.1 (побудовано за [32]).

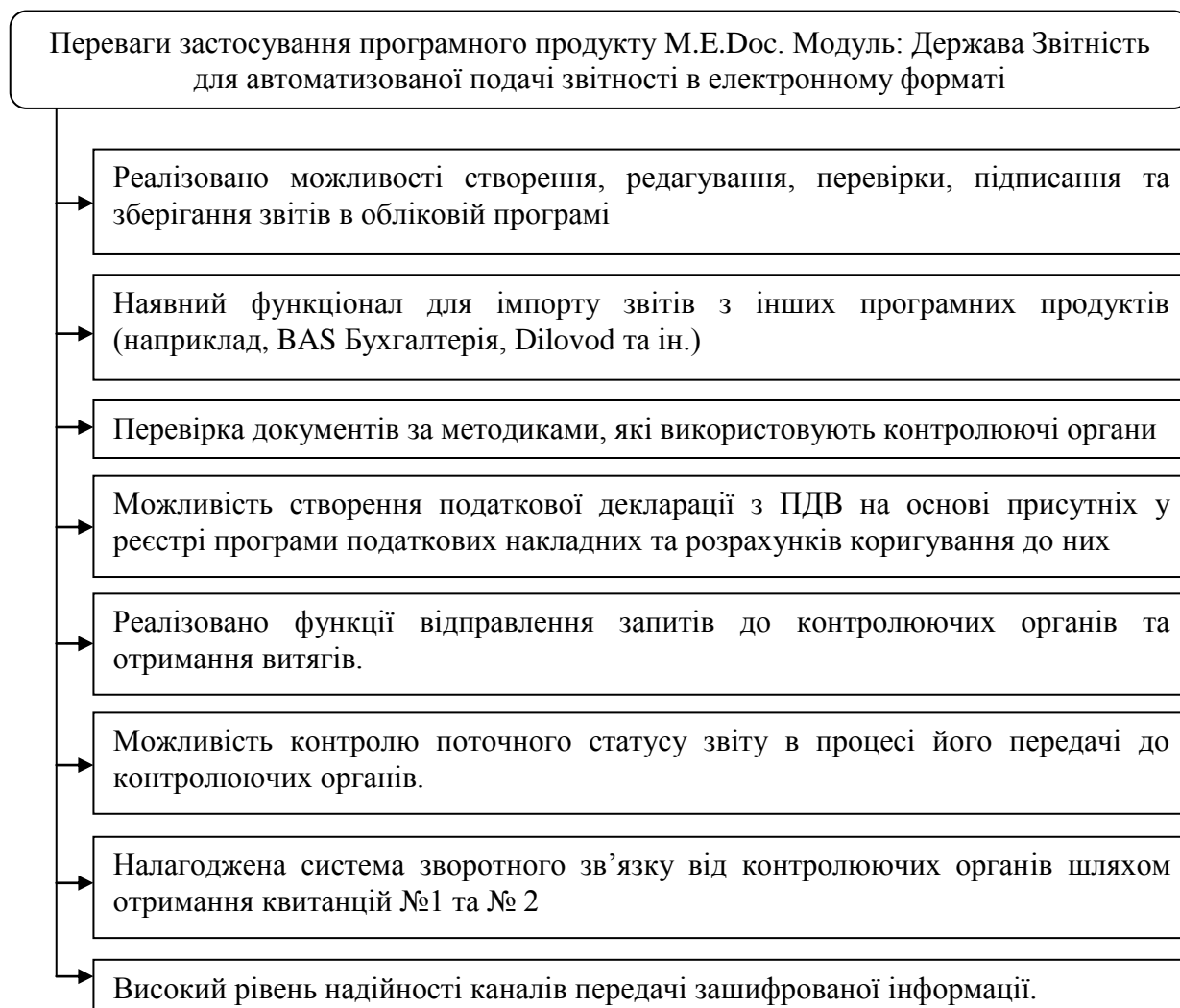

Рисунок 2.1 – Переваги застосування програмного продукту М.Е.Дос.

Модуль: Держава Звітність для автоматизованої подачі звітності

Користувачі програмного продукту М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність отримують можливість надсилати всі види звітності до органів Державної фіскальної служби, Державної служби статистики, Пенсійного фонду України,

Фонду соціального страхування, Державної казначейської служби України, ряду міністерств та відомств [32].

Необхідною умовою роботи в програмному продукті М.Е.Дос є наявність у користувача засобів електронної ідентифікації, порядок отримання та способи використання яких визначені в Законі України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [51]. Зокрема, нормативним документом [51] передбачена можливість отримання трьох видів підписів для електронної ідентифікації особи в інформаційній системі – електронного підпису, удосконаленого електронного підпису та кваліфікованого електронного підпису, які відрізняються рівнем захисту та ступенем довіри, який вони забезпечують до схем електронної ідентифікації.

Найвищим рівнем захисту і, відповідно, найкращим ступенем довіри користуються кваліфіковані електронні підписи (далі – КЕП), і саме їх використовує програмний продукт М.Е.Дос як засіб ідентифікації на етапі входження в систему. За даними Спілки автоматизаторів бізнесу [31], програма «М.Е.Дос» працює з КЕП наступних сертифікаційних центрів: ЦСК «Україна», КНЕДП «Дія», ЦСК Державної казначейської служби, НЕДП ІДД ДПС, КНЕДП «MASTERKEY», ЦСК «Укрзалізниця», КНЕДП АТ «УКРСИББАНК», Центр сертифікації ключів НБУ, КНЕДП «Українські спеціальні системи», АЦСК «ПриватБанк» та АЦСК МВС України, що робить інформаційну систему доступною у використанні.

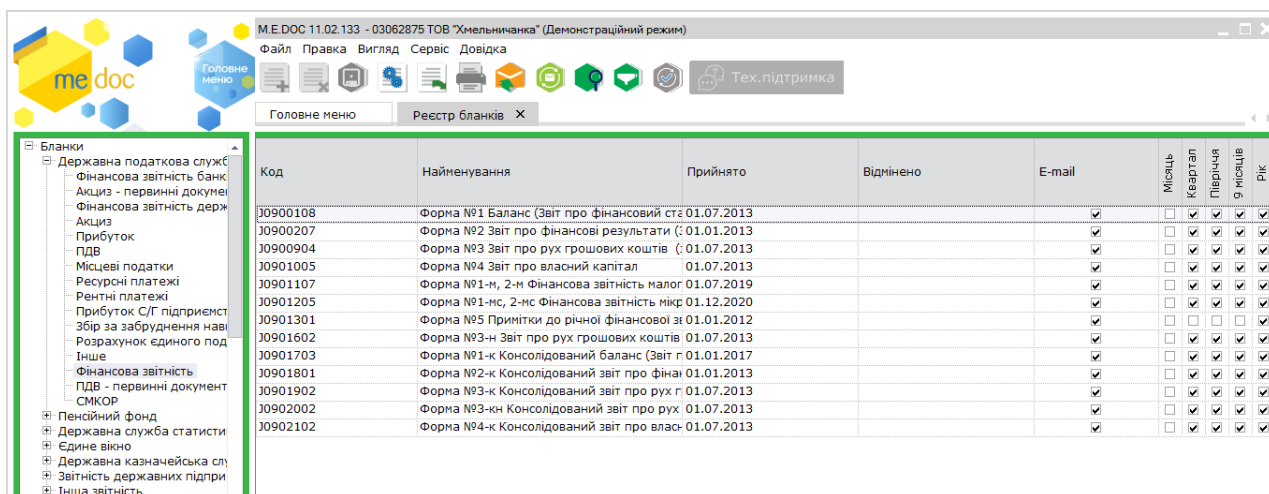
Для зручного формування фінансової звітності у програмному продукті М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність потрібно виконати дві найважливіші дії:

- по-перше, позначити свій КЕП для роботи з системою. Для цього у розділі «Адміністрування» на панелі інструментів обираємо вкладку «Сертифікати» та подаємо «Заявку на сертифікат» для роботи з існуючими у користувача системи КЕП (рисунок В.1 у додатку В);

- по-друге, налаштувати комплекти підписів для всіх видів електронних документів, які будуть створені в системі. Для цього у розділі «Адміністрування» на панелі інструментів обираємо вкладку «Параметри

системи» – «Підпис» та проводимо їх налаштування. Оскільки функції облікового працівника у ТОВ «Хмельничанка» покладено на керівника, то по відношенню до всіх електронних документів встановлюється комплект «Директор» – «Печатка».

Далі обліковий працівник переходить безпосередньо до формування та передачі звітності до контролюючих органів. Для зручності роботи в програмному продукті для користувачів створено можливість перевірки термінів подачі звітних форм, та їх позначення при електронній обробці даних. Для цього у розділі «Довідники» на панелі інструментів обираємо вкладку «Реєстр звітів» і за допомогою фільтру у зручний для себе спосіб проводимо пошук необхідних бланків. Наприклад, обравши кінцевим адресатом Державну податкову службу України, вибираємо комплект «Фінансова звітність» (рисунок 2.2). Завдяки цьому розділу обліковий працівник може знайти потрібний електронний документ, перевірити терміни його складання та спосіб подачі до контролюючого органу, ознайомитись зі структурою документу та особливостями роботи з ним.

Код	Найменування	Прийнято	Відмінено	E-mail	Місяць	Квартал	Рік	9 місяців
10900108	Форма №1 Баланс (Звіт про фінансовий стг 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10900207	Форма №2 Звіт про фінансові результати (; 01.01.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10900904	Форма №3 Звіт про рух грошових коштів (; 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10901005	Форма №4 Звіт про власний капітал 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10901107	Форма №1-н, 2-н Фінансова звітність налог 01.07.2019			✓	☐	☒	☒	☒
10901205	Форма №1-мс, 2-мс Фінансова звітність мікр 01.12.2020			✓	☐	☒	☒	☒
10901301	Форма №5 Примітки до річної фінансової зг 01.01.2012			✓	☐	☒	☒	☒
10901602	Форма №3-н Звіт про рух грошових коштів 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10901703	Форма №1-к Консолідований баланс (Звіт г 01.01.2017			✓	☐	☒	☒	☒
10901801	Форма №2-к Консолідований звіт про фінанс 01.01.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10901902	Форма №3-к Консолідований звіт про рух г 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10902002	Форма №3-кн Консолідований звіт про рух 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒
10902102	Форма №4-к Консолідований звіт про власн 01.07.2013			✓	☐	☒	☒	☒

Рисунок 2.2 – Робота з реєстром бланків у програмному продукті М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність

Для складання фінансової звітності переходимо у розділ «Звітність» на панелі інструментів та обираємо вкладку «Реєстр звітів» (рисунок 2.3). У вікні, що відкривається, налаштовуємо період, за який будемо складати звітність.

Розглянемо на прикладі порядок формування річної фінансової звітності ТОВ «Хмельничанка» за 2024 рік.

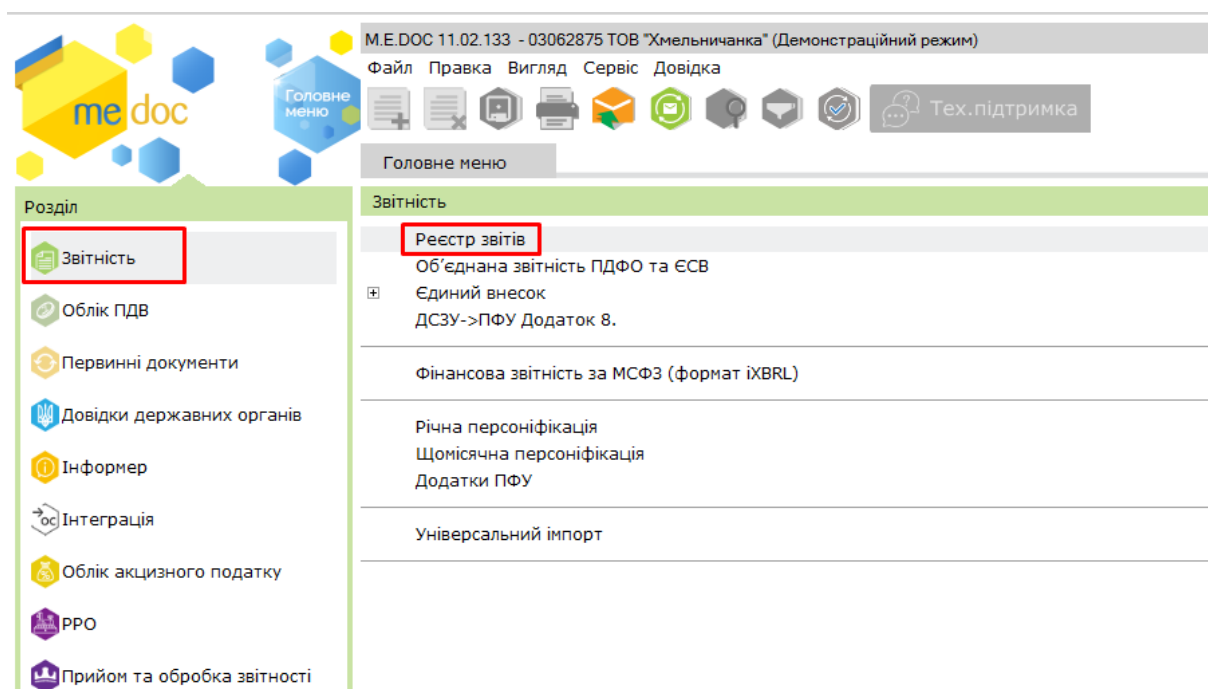

Рисунок 2.3 – Початок роботи з програмним продуктом М.Е.Доc.

Модуль: Держава Звітність

Оскільки суб'єкт господарювання складає фінансову звітність мікропідприємства, обираємо її зі списку, що відкривається (рисунок 2.4), і заповнюємо бланк.

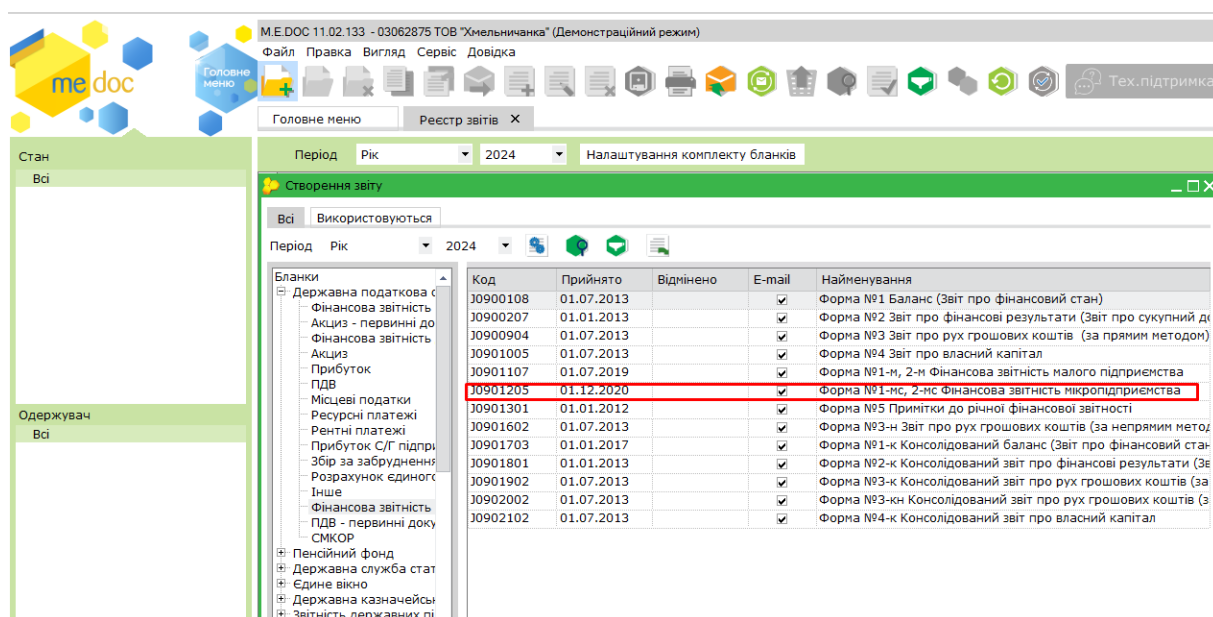

Рисунок 2.4 – Порядок вибору форми фінансової звітності у програмному продукті М.Е.Доc. Модуль: Держава Звітність

Варто відмітити, що позначення бланків у програмі повністю відповідає вимогам чинних нормативно-правових документів України. Зокрема, перша буква в позначенні форми звіту вказує, до якого контролюючого органу він подається: J (для юридичних осіб) і F (для фізичних осіб-підприємців) – адресатом є Державна податкова служба України; S – Державна служба статистики; С – Фонд соціального страхування України.

В програмному продукті М.Е.Дос реалізована можливість перевірки коректності заповнення документів за алгоритмами камеральної перевірки контролюючих органів. Так, система перевірки включає контроль числових розрахунків, правильність внесених даних та контроль пов'язаних форм, що дозволяє мінімізувати ризик подачі невірної заповненого документа. Крім того, частина інформації переноситься з картки підприємства, яка створювалась на етапі реєстрації суб'єкта господарювання в інформаційній системі, та містить всі дані ТОВ «Хмельничанка» з державних реєстрів.

У випадку, якщо після заповнення звітної форми програмним продуктом не виявлено помилок, його можна передавати на підписи (рисунок 2.5), налаштування послідовності яких розглянуто вище.

М.Е.ДОС 11.02.133 - 03062875 ТОВ "Хмельничанка" (Демонстраційний режим)

Файл Правка Вигляд Сервіс Довідка

Головне меню Реєстр звітів X J0901205 X

"Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Товариство з обмеженою відповідальністю "Хмельничанка"	31.12.2024	31.12.2024
Територія ХМЕЛЬНИЦЬКА	за ЄДРПОУ	03062875
Організаційно-правова форма господарювання	за КОАТУУ	680000000
Вид економічної діяльності Виробництво одягу, виробництво хутра та виробів з хутра	за КОПФГ	
Середня кількість працівників, осіб 4	за КВЕД	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон Мурого, буд. 28, м. РІДКОДУБИ, ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ РАЙОН, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 31330, УКРАЇНА		

1. Баланс на 31 грудня 2024 р.

Форма №91-нс, 2-нс Фінансова звітність мікропідприємства

Стан звіту:

- Звіт заповнений та не містить помилок.

Підпишіть звіт електронними підписами " для можливості його подальшої відправки.

Оберіть дію:

- Передати звіт на підпис
- Змінити та Перевірити звіт
- Виконати додаткову програму обробки

Рисунок 2.5 – Перевірка правильності заповнення форми фінансової звітності у програмному продукті М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність

Завершальним етапом роботи у програмному продукті є передача звітності ТОВ «Хмельничанка» до контролюючого органу (рисунк 2.6), та отримання квитанцій № 1 і № 2.

The screenshot displays the 'me.doc' software interface. The main window shows a financial statement titled '2. Звіт про фінансові результати за рік 2024 р.' (Form No. 2-мс, Code for DZUD: 1801007). Below the title is a table with the following data:

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	375,8	99,0
Інші доходи	2160	348,1	238,8
Разом доходи (2000+2160)	2280	723,9	337,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(441,5)	(207,4)
Інші витрати	2165	(395,2)	(405,4)
Разом витрати (2050+2165)	2285	836,7	612,8
Фінансовий результат по оподаткуванню (2280 - 2285)	2290	(112,8)	(275,0)

Below the table, there are two sections: 'Стан звіту:' (Report Status) and 'Оберіть дію:' (Select Action). The 'Стан звіту:' section shows 'Звіт готовий до подачі.' (Report ready for submission). The 'Оберіть дію:' section has three options: 'Відправити у контролюючий орган' (Submit to controlling authority), 'Відправити копію на іншу адресу' (Send copy to another address), and 'Змінити звіт' (Change report). The first option is highlighted with a blue box.

Рисунок 2.6 – Передача фінансової звітності ТОВ «Хмельничанка» до контролюючого органу

В цілому, проведенні дослідження показали, що використання облікових програмних продуктів для обробки облікової інформації та складання фінансових звітів дозволяє, з однієї сторони, суттєво спростити роботу облікових працівників, з іншої, – створює додаткові можливості щодо аналізу даних та їх використання при прийнятті управлінських рішень. Наявність системи правової підтримки формування електронного документообігу на підприємстві дозволяє суб'єктам максимально використовувати переваги електронних документів, особливо їх відносну гнучкість та швидкість передачі інформації, водночас потребує застосування зваженого підходу при виборі систем для автоматизації бізнес-процесів суб'єкта господарювання.

3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Оцінка аналітичних можливостей фінансової звітності мікропідприємств та способів їх використання при прийнятті управлінських рішень

Ефективне функціонування будь-якого суб'єкта підприємництва потребує постійного моніторингу основних показників його діяльності, які узагальнені та відображаються у фінансовій звітності. Саме фінансова звітність є ключовим джерелом інформації про фінансовий та майновий стан підприємства, в також містить результати його діяльності. Уніфікованість форм фінансової звітності в Україні, яка досягається завдяки чіткій регламентації переліку статей в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, дозволяє забезпечити порівняння показників не лише в розрізі одного суб'єкта господарювання за кілька звітних періодів, але й з різними контрагентами, завдяки чому проводиться оцінка впливу діяльності підприємства на місцевий (регіональний, національний) ринки, визначаються тенденції його розвитку на середньо- та довгострокову перспективи.

У працях вітчизняних науковців спостерігаємо різні підходи до розуміння ролі фінансової звітності у ступені покриття інформаційних потреб користувачів облікової інформації. Наприклад, Уманська В. Г. та Лаврова-Манзенко О. О. [59], наголошуючи на високій інформативності показників, які представлені у фінансових звітах, наголошують, що залежно від потреб користувачів вони можуть бути адаптовані під різні методики, та слугувати широким аналітичним підґрунтям при прийнятті управлінських рішень.

На противагу розглянутому підходу Шеверя Я. В., Даньків Й. Я., Ганусич В. О. [63] зазначають, що процес прийняття управлінських рішень хоч і базується на даних фінансової звітності, проте її показники не відповідають

повною мірою всім інформаційним потребам користувачів, що пов'язано, перш за все, зі ступенем репрезентативної та релевантної інформації, яка представлена у фінансових звітах. Також дослідники звертають увагу, що показники фінансової звітності не здатні забезпечити абсолютної точності даних про господарську діяльність суб'єкта господарювання, оскільки переважною мірою базуються на професійних судженнях і припущеннях, застосуванні різних облікових оцінках, відмінних порогах суттєвості та ін.

Виходячи з обумовленого, Шеверя Я. В., Даньків Й. Я., Ганусич В. О. [63] радять користувачам облікової інформації усвідомлювати, що використання показників фінансової звітності при проведенні економічного аналізу дозволяє встановити лише напрямки і тенденції розвитку об'єктів дослідження. У своїх дослідженнях науковці визначають економічний аналіз у якості складової бухгалтерського обліку в частині аналізу фінансової звітності, та розглядають його як аналітичну складову саме інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень користувачами фінансових звітів. Тобто можна зробити висновок, що система бухгалтерського обліку та фінансової звітності розглядаються дослідниками як інформаційний базис, який здатний задовольнити потреби користувачів у процесі прийняття рішень саме на мікрорівні, а використання інструментарію економічного аналізу дозволяє забезпечити їх аналітичне обґрунтування, виходячи з інформаційних можливостей фінансової звітності.

Для цілей дослідження заслуговує на увагу підхід Омецінської І., Омецінського О. [47], які для оцінки характеру інформаційних потреб поділяють користувачів облікових даних на дві групи – зовнішні і внутрішні, та радять звертати увагу на рівень їх доступу до даних облікової системи. Зокрема, науковці відмічають, що зовнішні користувачі проводять аналітичну оцінку бізнесу лише на основі відкритої інформації або даних, які представлені суб'єктом господарювання на вимогу зацікавленої особи. Водночас, якщо мова йде про потреби внутрішніх користувачів, то вони мають можливість

проводити більш деталізований аналіз, поглибивши будь-який з етапів дослідження даними управлінського обліку.

Омецінська І., Омецінський О. [47] зазначають, що комплексне використання даних фінансової і управлінської звітності для цілей аналізу дозволяє:

1) проводити оцінювання діяльності суб'єкта господарювання не у відповідності до термінів складання фінансової звітності, а виходячи з інформаційних потреб користувачів;

2) розраховувати потрібні показники для центрів відповідальності, а не лише у відповідності з організаційною структурою суб'єкта господарювання;

3) більш поглиблено проводити оцінку фінансового стану підприємства завдяки доступу до більш деталізованої інформації.

Вважаємо, не потрібно вести мову про обмеженості зовнішніх користувачів в отриманні доступу до облікових даних, тут більш правильніше буде звернути увагу на відмінності мети проведення досліджень для зовнішніх та внутрішніх користувачів фінансових звітів. Зокрема, якщо зовнішні користувачі під час аналізу прагнуть максимально критично провести оцінку показників ефективності діяльності суб'єкта господарювання, рівня його платоспроможності та ділової активності, то для внутрішніх користувачів пріоритетним є вивчення інвестиційної привабливості підприємства, ймовірності банкрутства, визначення можливих трендів розвитку. Виходячи з обумовленого погоджуємо, що форми групування та перелік показників для аналізу діяльності підприємства для різних груп користувачів будуть різні.

Малярчук І. І., Стеців Л. П. [39], наголошуючи, що фінансова звітність є основним джерелом інформації про діяльність суб'єкта господарювання, звертають увагу, що у малих та мікропідприємств зазвичай виникають труднощі в аналізі показників фінансової звітності за загальноприйнятими методиками, що обумовлено спрощеною побудовою звітних форм. Саме тому у своєму дослідженні [39] вони зробили акцент на вивченні аналітичних можливостей таких видів звітності, а також запропонували адаптивні

методики аналізу діяльності малих та мікропідприємств виходячи з фактичних показників, які доступні для аналізу через інструментарій фінансових звітів.

Розрахунок показників за даними повноформатної фінансової звітності, яку згідно класифікації Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], складають великі та середні підприємства, дозволяє провести глибокий аналіз суб'єктів господарювання в розрізі таких напрямів: аналіз майнового стану; забезпеченості власних джерел формування активів; оцінка фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності; прибутковості та рентабельності діяльності; інвестиційної привабливості; діагностику ймовірності банкрутства та ін. Проте, як показує практика, методики, які при цьому застосовуються, зазвичай є трудомісткими, базуються на використанні великих обсягів інформації, та не завжди є доцільними й економічно обґрунтованими для використання по відношенню до малих і мікропідприємств. Тому об'єктивно виникає потреба перегляду та коригування складу показників, які використовуються для оцінки ефективності діяльності саме суб'єктів малого бізнесу.

Підтримуємо думку Малярчук І. І., Стеців Л. П. [39], які виходячи із змістовного наповнення звітності для малих підприємств, обґрунтовують доцільність виокремлення трьох напрямів фінансового аналізу та встановлюють їх взаємозв'язок зі звітними формами:

- аналіз фінансового стану, ліквідності та платоспроможності малого підприємства, що проводиться на основі показників форми № 1-м «Баланс»;
- аналіз фінансових результатів, інформаційним підґрунтям якого є форма № 2-м «Звіт про фінансові результати»;
- оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності малого підприємства на основі показників двох форм фінансової звітності.

Вважаємо, запропонований підхід щодо аналізу звітності малих підприємств може бути використаний і для мікропідприємств, тому приймемо його за основу при діагностиці фінансової звітності ТОВ «Хмельничанка».

Комплексну оцінку балансу форми № 1-мс досліджуваного підприємства проводитимемо на основі розрахунку показників, які дозволяють охарактеризувати фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання, а також оцінки його ліквідності та платоспроможності (таблиця 3.1, побудовано за методикою [39]). Вважаємо, проведення такої діагностики дозволить спрогнозувати здатність підприємства генерувати фінансові потоки для майбутньої діяльності, проаналізувати джерела фінансування ресурсів ТОВ «Хмельничанка», оцінити його фінансову стійкість та незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 3.1 – Аналітична оцінка балансу (форми № 1-мс) ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках

Показники	Економічний зміст	Значення коефіцієнта у ТОВ «Хмельничанка» станом на:	
		31.12.2023	31.12.2024
1	2	3	4
Показники майнового стану			
Власні оборотні кошти, тис. грн.	Власний капітал – Необоротні активи	-566,5	-1233,1
Коефіцієнт майна виробничого призначення	(Основні засоби + Біологічні активи + Запаси) / Активи	0,67	0,70
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	-1,35	-3,25
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Запаси	-6,28	-27,96
Коефіцієнт нагромадження амортизації	Знос необоротних активів / Первісна вартість необоротних активів	0,74	0,75
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Оборотні активи / Необоротні активи	0,50	0,42
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт фінансової автономії	Власний капітал / Валюта балансу	-0,68	-1,05

Кінець таблиці 3.1

1	2	3	4
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Позиковий капітал / Валюта балансу	1,68	2,05
Коефіцієнт фінансового ризику	Позиковий капітал / Власний капітал	-2,47	-1,95
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти / Власний капітал	1,98	3,08
Показники платоспроможності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + Поточні інвестиції) / Поточні зобов'язання	0,006	0,001
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти + Поточні інвестиції + Поточна дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання	0,066	0,074
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	0,20	0,14

За результатами аналітичної оцінки балансу досліджуваного підприємства можна зробити висновок про доволі нестійкий фінансовий стан ТОВ «Хмельничанка», що можна прослідкувати практично за всіма розрахованими показниками у таблиці 3.1. Зокрема, аналіз показників майнового стану показує, що у суб'єкта господарювання відсутні власні оборотні кошти, та більшість його ресурсів є необоротними (коефіцієнт майна виробничого призначення складає 0,7 на кінець 2024 року). Що стосується необоротних активів підприємства, то вони на 75% є зношеними, крім того, як показано у додатку А, протягом останніх двох років жодних оновлень основних засобів у ТОВ «Хмельничанка» не було. Тобто за проаналізованими показниками майнового стану можна зробити висновок, що виробничий фонд суб'єкта господарювання за проаналізований період не оновлювався, а будь-які зміни у складі оборотних активів відбувались саме за рахунок залучених джерел формування ресурсів.

Ще одним напрямом аналітичної оцінки балансу підприємства був розрахунок показників фінансової стійкості, які дозволяють проаналізувати

автономність ТОВ «Хмельничанка» від зовнішніх запозичень. Питання є особливо актуальним для досліджуваного підприємства, у якого до складу зобов'язань входила лише поточна заборгованість. Проте, розрахунок першого ж з показників – коефіцієнта фінансової автономії показує, наскільки суб'єкт господарювання є залежним від залучених джерел формування активів, адже за рахунок тривалої збитковості сума непокритих збитків перевищила величину зареєстрованого капіталу ТОВ «Хмельничанка». Виходячи з обумовленого, цілком логічно, що поточні зобов'язання підприємства були єдиним джерелом формування оборотних активів та додатковим – для необоротної складової активу балансу.

Зазвичай, відповідно до вітчизняної методології оцінки фінансової стійкості, якщо значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу перевищує 0,5, керівництво підприємств розпочинають реалізацію стабілізаційних заходів щодо зростання їх автономності. Для порівняння – у ТОВ «Хмельничанка» за період, що аналізується, значення аналізованого коефіцієнта зросло з 1,68 до 2,05.

Про доволі нестійкий фінансовий стан суб'єкта господарювання свідчать і доволі низькі розраховані показники платоспроможності, які, крім того, в динаміці показують стрімке погіршення. За даними коефіцієнта загальної ліквідності ТОВ «Хмельничанка» можна прослідкувати зменшення співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань, і це співвідношення не на користь оборотних активів.

Аналогічно проведено діагностику показників, які можна проаналізувати за даними Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс). Погоджуємось з дослідниками за цією проблематикою, що у визначеному документі багато спрощень та узагальнень статей доходів і витрат, що суттєво ускладнює або навіть унеможлиблює проведення частини розрахунків за загальновідомими методиками. Першочергово це стосується аналізу доходів та витрат у розрізі видів діяльності. Крім того, відсутність розділу «Витрати за елементами» у Звіті про фінансові результати (форма № 2-мс), на нашу думку, ще більше скорочує інформаційні можливості для поелементного аналізу витрат.

Проводячи вивчення ефективності функціонування мікропідприємства, мова йде про встановлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками фінансового стану та фінансових результатів, та проявляє себе у поведінці показників ділової активності та рентабельності. Як було відмічено вище, інформаційним підґрунтям для такої оцінки є як перша, так і друга звітні форми мікропідприємства.

На жаль, стійка збитковість ТОВ «Хмельничанка» за період, що аналізується, не дозволяє провести оцінку його рентабельності, тому моніторинг ефективності діяльності суб'єкта господарювання проведемо через показники ділової активності (таблиця 3.2, за даними додатків А і Б).

Таблиця 3.2 – Показники ділової активності ТОВ «Хмельничанка» у 2023-2024 роках

Показники	Економічний зміст	Значення коефіцієнта у ТОВ «Хмельничанка» за:	
		2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт ресурсовіддачі	Разом доходи / Середньорічна вартість активів	0,74	1,81
Коефіцієнт обертання оборотних активів	Разом доходи / Середньорічна вартість оборотних активів	2,03	5,74
Коефіцієнт обертання власного капіталу	Разом доходи / Середньорічна вартість власного капіталу	-2,27	-2,11
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	Разом доходи / Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	9,45	14,76
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна величина кредиторської заборгованості	11,95	21,28
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості / Середньорічна величина кредиторської заборгованості	2,06	2,36

Порівняно з аналітичною оцінкою балансу, з показниками ділової активності досліджуваного підприємства можна зробити висновок про те, що суб'єкт господарювання реалізує заходи щодо виходу з кризи та покращення своєї фінансової ситуації. Про це, зокрема, свідчить покращення коефіцієнта ресурсовіддачі та коефіцієнта обертання оборотних активів, проте зростання коефіцієнтів обертання поточної дебіторської та кредиторської заборгованості є застережливим, оскільки не дозволяє покращити ліквідність ТОВ «Хмельничанка».

Погоджуємось з вітчизняними науковцями [39, 47, 59], що використання фінансової звітності як дієвого засобу управління об'єктивно висуває ряд вимог до її побудови та порядку узагальнення даних. Безумовно, у фінансових звітах повинно бути забезпечене достовірне відображення ресурсів суб'єкта господарювання, напрямів їх використання та фінансові результати діяльності. Всі показники, наведені у фінансовій звітності, повинні бути об'єктивними, вивіреними з даними поточного обліку та документально підтверджені.

Також, серед важливих умов корисності фінансової звітності, вважаємо, потрібно виділити своєчасність її складання та подання. Дійсно, будь-яка інформація втрачає з часом свою актуальність для проведення реальної та об'єктивної оцінки бізнес-процесів.

Що стосується вимог до складання фінансової звітності малих підприємств, то на нашу думку, найбільш вдало вони викладені у роботі Данькова Й. Я. [27], та полягають в тому, що фінансова звітність:

- має відображати всі ключові аспекти діяльності малого підприємства, які повинні бути виражені в якісних та кількісних показниках;
- розроблятися адресно, тобто враховувати галузеві, виробничу, збутову та ін. специфічні умови функціонування суб'єкта господарювання;
- враховуючи діючі методики узагальнення показників для малих підприємств в обліку та статистиці;
- найбільш важливі показники діяльності суб'єкта господарювання повинні бути деталізовані з використанням можливостей інструментарію

управлінського обліку.

Цікавим є підхід Марущак Л., Бобика В., Шумило А., Кіндратіва Р. [44], які додатково до вимог при складанні фінансової звітності пропонують додати її здатність виконувати функцію раннього попередження ризиків.

Загалом, проведені дослідження показали, що фінансова звітність є невід'ємною складовою системи інформаційного забезпечення управління суб'єктом господарювання, оскільки акумулює дані для оцінки фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів за досліджуваний період. Незважаючи на відносно скорочений перелік статей у складі фінансової звітності малих та мікропідприємств, як показує проведений аналіз, її аналітичні можливості залишаються доволі широкими.

3.2 Рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності в контексті економічної безпеки суб'єкта господарювання

Аудиторська перевірка є невід'ємною складовою системи контролю на будь-якому підприємстві, адже дозволяє щонайменше підтвердити достовірність ведення обліку всіх бізнес-процесів та проаналізувати правильність відображення залишків рахунків у фінансовій звітності. Проте, в умовах сьогодення, роль та функції аудиту суттєво удосконалились, і незалежна перевірка діяльності суб'єкта господарювання додатково допомагає виявити можливі проблемні місця та ризики в управлінні, а також є засобом покращення довіри зацікавлених сторін до даних обліку і фінансової звітності. Виходячи з обумовленого, вважаємо, що аудит як засіб контролю сьогодні присутній на всіх підприємствах, проте форми його організації та проведення суттєво між собою відрізняються.

Чинним вітчизняним обліковим законодавством, а саме ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3] чітко

встановлено перелік юридичних осіб, для яких проведення незалежної аудиторської перевірки є обов'язковим. До цих категорій осіб, наприклад, належать публічні акціонерні товариства, підприємства, що становлять суспільний інтерес, суб'єкти природних монополій та ін. Водночас, що стосується суб'єктів малого бізнесу, для них обов'язковим є проведення аудиторської перевірки лише за умови, якщо вони здійснюють свою діяльність у відповідності до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Виходячи з обумовленого, вважаємо, по відношенню до малих та мікропідприємств мова повинна йти, перш за все, про проведення внутрішньої аудиторської перевірки, і тут відмінності можуть виникати лише щодо застосовуваного інструментарію, а не причин та передумов її організації і проведення. Фінансова звітність є особливим об'єктом аудиторської перевірки, оскільки виступаючи як результат діяльності облікової системи, акумулює в собі великий масив узагальнених облікових даних, по відношенню до яких будуть застосовані інструменти внутрішньогосподарського контролю.

Мартинюк Г. П., Мартинюк М. А. [43] у своєму дослідженні виділяють ряд ознак, які на думку науковців, підкреслюють важливість проведення аудиторської перевірки фінансової звітності (рисунок 3.1, побудовано за [43]). В цілому, у роботі неодноразово підкреслювалось, що в умовах активної інтеграції суб'єктів господарювання на національній та міжнародних ринки довіра стає невід'ємною складовою взаємовідносин з контрагентами та інвесторами, і наявність позитивного незалежного аудиторського висновку лише посилює позиції підприємства при встановленні нових форм співпраці.

На думку Мейш А. В., Кондрата О. Б., Моци А. А. [45], застосування положень (стандартів) бухгалтерського обліку, як національних, так і міжнародних, відкриває широкі можливості для проведення маніпуляцій, перш за все, за рахунок варіативних способів ведення обліку, встановлення порогу суттєвості відображення інформації у фінансовій звітності та ін. Розглянута проблема особливо характерна для фінансової звітності, яка, з однієї сторони, повинна відображати реальний фінансовий стан та результати діяльності

суб'єкта господарювання, з іншої, – привабити потенційних інвесторів та інших зацікавлених сторін до співпраці чи участі у спільних проектах.

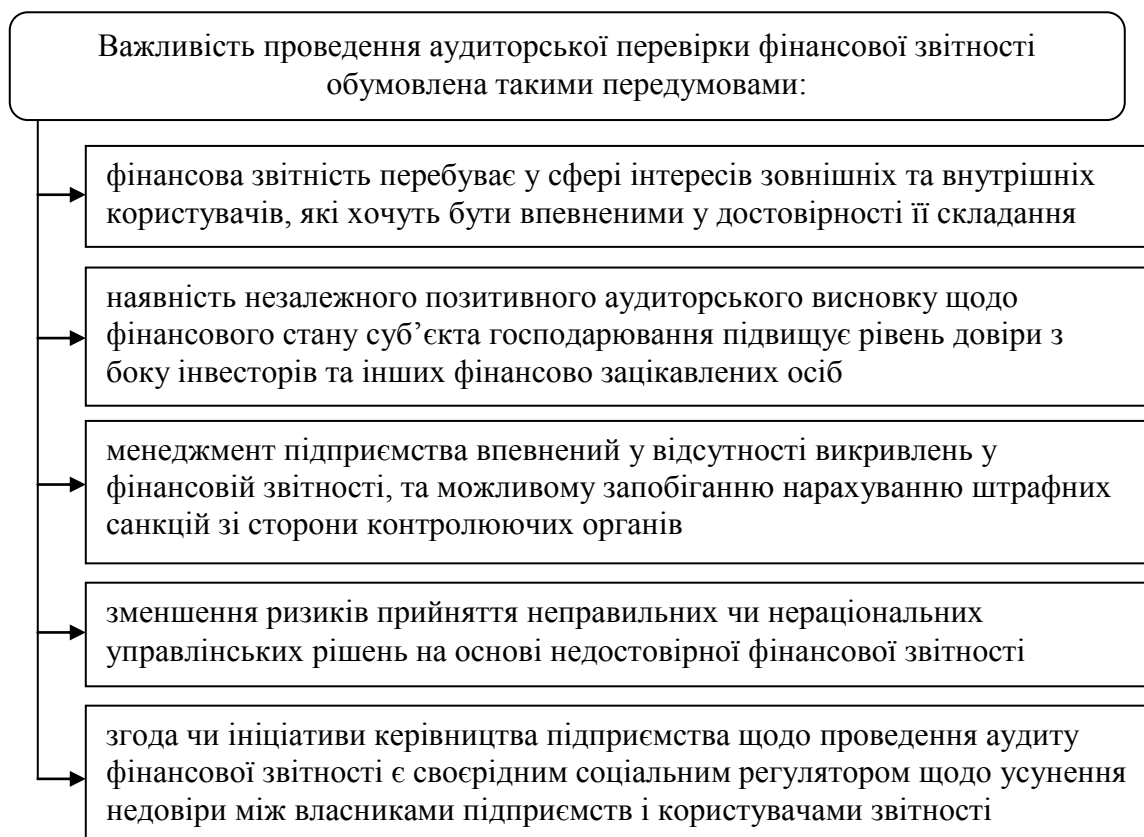

Рисунок 3.1 – Передумови проведення аудиторської перевірки на підприємстві

У роботі [45] науковці виділяють три основні передумови фальсифікації фінансової звітності, які характерні для вітчизняних підприємств:

1) наявність фактора тиску, причому мова може йти як про зовнішній тиск (наприклад, необхідність відображення у фінансових звітах показників, які б задовольняли інтереси інвесторів або кредиторів), так і внутрішній (фальсифікації обумовлені адміністративними методами тиску на працівника з боку адміністрації суб'єкта господарювання);

2) можливість здійснення фальсифікаційних дій. Мова йде, перш за все, про наявність слабких місць в системі внутрішнього контролю підприємства, яка дозволяє особам із правом доступу до фінансової звітності здійснювати маніпуляції з обліковими даними без значного ризику бути виявленими;

3) відсутність у облікових працівників високих морально-етичних стандартів прямо впливає на можливість реалізації ними неправомірних дій у сфері складання фінансової звітності.

Мейш А. В., Кондрат О. Б., Моца А. А. у роботі [45] доводять, що дієва система внутрішнього аудиту здатна мінімізувати вплив можливих порушень при підготовці фінансової звітності за умови, якщо вона містить чітку процедуру реагування на випадки виявлення шахрайств та фальсифікацій (рисунок 3.2, побудовано за [45]).

Цікавим є підхід Сурніної К. С. [56], яка встановлює взаємозв'язок між переліком застосовуваних аудиторських процедур при перевірці фінансової звітності та метою проведення перевірки. Так, науковець пропонує розглядати сім основних передумов, які зумовлюють проведення аудиторської перевірки фінансових звітів:

1) оцінка реальності існування відображених в балансі активів і зобов'язань на певну дату;

2) дотримання повноти складання фінансової звітності – перевірка правильності відображення в ній всіх господарських операцій, що мають бути представлені у фінансових звітах;

3) перевірка наявності прав та зобов'язань – підтвердження всіх сум, які зазначені у фінансовій звітності, у складі майнових прав або зобов'язань суб'єкта господарювання;

4) контроль вартісної оцінки – правильність та доречність застосовуваних методів оцінки ресурсів та джерел їх формування, доходів і витрат підприємства;

5) забезпечення представлення та порядку розкриття – дотримання виконання загальноприйнятих принципів обліку та адекватності розкриття інформації у фінансовій звітності. Зокрема, мова йде про повне та розгорнуте відображення залишків в розрізі всіх дебіторів і кредиторів, розкриття відомостей щодо визначеної суб'єктом господарювання облікової політики в пояснювальній записці тощо;

6) точний вимір – правильність відображення сум господарських операцій або подій з віднесенням їх до відповідного часового періоду;

7) виникнення – підтвердження факту наявності у відповідному звітному періоді господарської операції або події, зазвичай, за даними первинних документів.

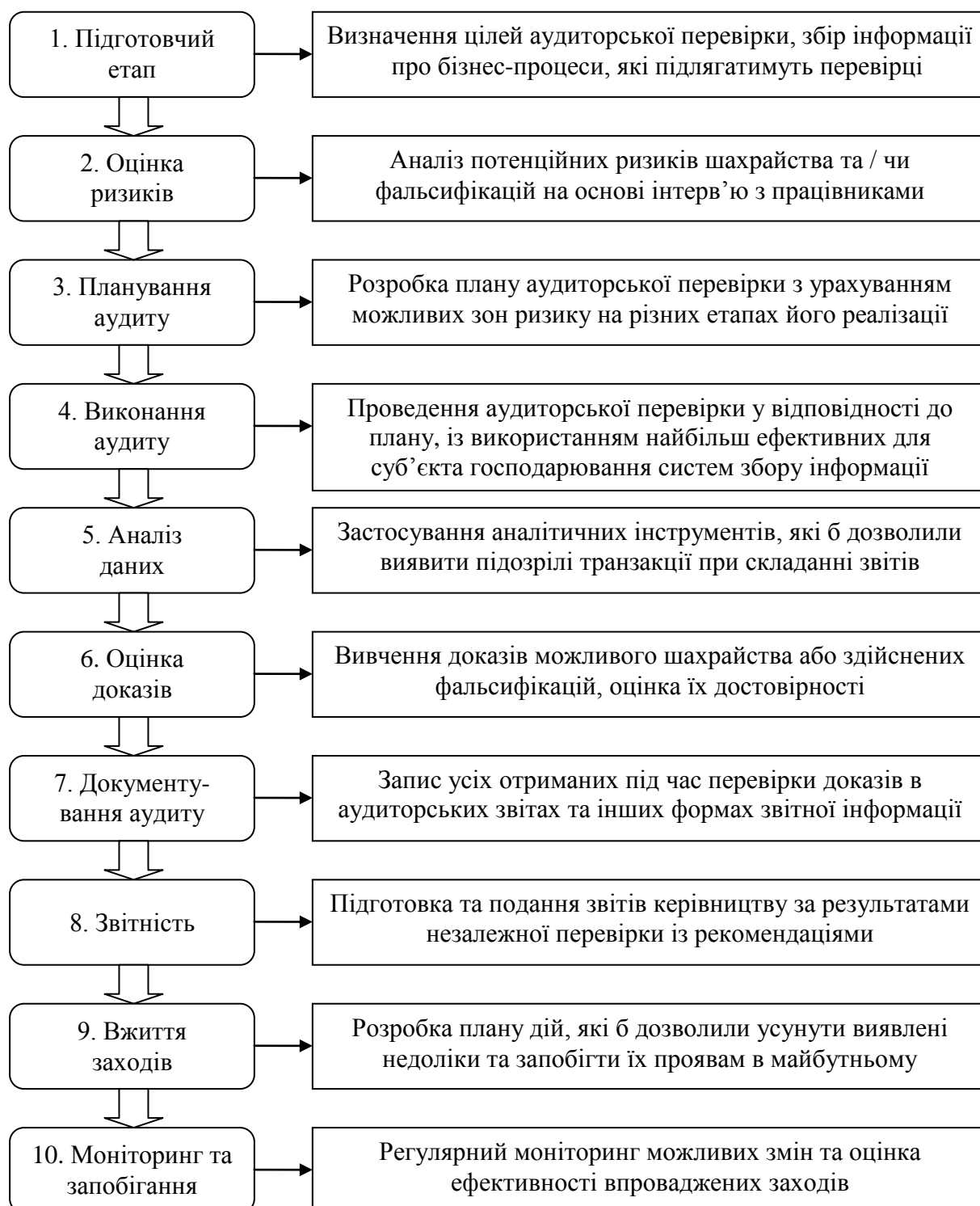

Рисунок 3.2 – Алгоритм виявлення та запобігання шахрайству і фальсифікаціям фінансової звітності з використанням системи внутрішнього аудиту

Проаналізувавши наявний у науковій літературі інструментарій проведення аудиторської перевірки фінансової звітності, Сурніна К. С. [56] перевагу надає саме використанню аналітичних процедур. Погоджуємось з науковцем, що аналітичний інструментарій може бути використаний для оцінки трьох видів звітності:

– внутрішньо-управлінської – за результатами застосування аналітичних процедур можна отримати судження аудитора щодо якості управління суб'єктом господарювання та ефективності використанням ним ресурсів;

– індивідуальну фінансову звітність – дозволяє провести оцінку майнового стану, ліквідності, ділової активності, платоспроможності, рентабельності підприємства та ін.;

– консолідовану фінансову звітність – за результатами діагностики якої можна зробити висновок щодо економічної спроможності бізнесу у відповідному сегменті.

Проаналізувавши аналітичні процедури, які використовуються при проведенні аудиту фінансової звітності, Сурніна К. С. [56] пропонує їх класифікувати з урахуванням складності застосування (таблиця 3.3).

Аналізуючи кожен з груп аналітичних процедур та їх взаємозв'язки із підготовкою звітних документів, відмітимо, що найбільшою достовірністю серед зацікавлених осіб користуються дані, перевірені із використанням складних кількісних процедур. І хоча серед дослідників поширені думка, що використання такого виду аналітичного інструментарію пов'язане із значним обсягом фінансових витрат та потребою в оволодіння спеціальних знань, вважаємо, ці перешкоди можуть бути легко усунені завдяки застосуванню інформаційних технологій обробки даних. Тобто все залежить від рівня достовірності інформації, якого потребують користувачі облікових даних, та обсягу фінансових витрат, які вони згодні потратити на етапі обробки даних та перевірки необхідних видів звітів.

Суб'єкти малого бізнесу, для яких характерним є невеликий обсяг облікових даних, спрощена система ведення обліку та скорочений формат представлення облікових даних, є особливим об'єктом аудиторської перевірки.

Враховуючи специфіку діяльності малих та мікропідприємств, слушною є думка Будько О. В., Запорожець Г. В. [25] щодо недоцільності побудови ними складної системи внутрішнього контролю. На думку науковців, оперативний контроль, який реалізується власником на кожному з етапів проходження облікових даних, має позитивний ефект, оскільки ця категорія користувачів фінансових звітів найбільше зацікавлена у збереженні активів суб'єкта господарювання, правильному та своєчасному відображенні результатів діяльності на рахунках обліку та в звітності з метою отримання достовірної інформації про роботу підприємства.

Таблиця 3.3 – Класифікація аналітичних процедур та особливості їх використання в аудиті фінансової звітності

Аналітичні процедури	Зміст аналітичних процедур
Некількісні процедури	Дозволяють виявити лише ті статті, щодо яких відбулись суттєві зміни. У випадку прийняття рішення про застосування не кількісних процедур використовуються методи, які потребують від перевіряючого володіння загальним рівнем знань у сфері бухгалтерського обліку та враховують специфіку діяльності підприємства, і дозволяють робити висновки щодо законності, точності та повноти відображення даних на рахунках обліку і в звітності
Прості кількісні процедури	Застосовуються, якщо потрібно встановити взаємозв'язки між окремими елементами облікової системи із використанням, наприклад, методу аналізу коефіцієнтів, встановлення трендів, проведення варіаційного аналізу тощо
Складні кількісні процедури	Сюди належать методи із використанням інструментарію економіко-математичного та статистичного моделювання. Зазвичай, ці методи застосовуються або по відношенню до загального сальдо по рахунках обліку, або щодо змінних показників, які і стали причиною аудиторської перевірки

Водночас, яку б з форм організації аудиторської перевірки не обрало для себе підприємство, підтримуємо науковців Меліхову Т. О., Синицю Ю. С. та Рой Я. А. [46], які вважають, що на підприємстві залежно від мети та очікуваних результатів повинні бути сформовані алгоритми проведення

внутрішньогосподарського контролю із зазначенням найбільш корисних для суб'єкта господарювання процедур аудиту. Зокрема, для перевірки фінансової звітності малих та мікропідприємств дослідники запропонувати форми тесту внутрішнього контролю складання фінансової звітності, визначили структуру загального плану проведення перевірки та побудували програму внутрішнього аудиту.

Вважаємо, підходи Будько О. В., Запорожець Г. В. [25] та Меліхової Т. О., Синиці Ю. С., Рой Я. А. [46] є економічно обґрунтованими та інформативними для перевірки фінансової звітності ТОВ «Хмельничанка», тому приймемо їх за основу при розробці внутрішніх аудиторських документів суб'єкта господарювання. Враховуючи невеликий обсяг господарських операцій мікропідприємства, а також те, що функції облікового працівника на досліджуваному підприємстві покладено на керівника, найбільш оптимальною побудову внутрішнього аудиту вважаємо у формі налагодженої системи внутрішньої перевірки на всіх етапах проходження облікової інформації. У таблиці 3.4 наведено запропоновану для ТОВ «Хмельничанка» програму внутрішнього контролю складання та подання фінансової звітності суб'єкта малого бізнесу.

До складу програми внутрішньої перевірки фінансової звітності мікропідприємства пропонуємо включити п'ять напрямів перевірки, які є логічно узгодженими та доповнюють один одного:

- 1) перевірка наявності в Наказі про облікову політику інформації щодо порядку складання та подання фінансової звітності мікропідприємства;
- 2) контроль правильності відображення результатів інвентаризації в обліку та звітності;
- 3) перевірка правильності складання балансу форми № 1-мс;
- 4) аналітична оцінка правильності складання Звіту про фінансові результати форми № 2-мс;
- 5) перевірка своєчасності та правильності подання фінансової звітності.

Таблиця 3.4 – Програма внутрішнього контролю складання та подання фінансової звітності ТОВ «Хмельничанка»

Напрямок перевірки	Складові перевірки	Аудиторські процедури	Об'єкти перевірки	Період проведення	Виконавці	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
I. Перевірка наявності в Наказі про облікову політику інформації щодо порядку складання та подання фінансової звітності мікропідприємства	1. Вивчити складові Наказу про облікову політику, які стосуються складання та подання фінансової звітності. 2. Перевірити відповідність цих складових вимогам чинних облікових нормативно-правових документів	Документальна перевірка	Наказ про облікову політику, НП(С)БО, положення, інструкції, методичні рекомендації з обліку та складання звітності на підприємстві			
II. Перевірка правильності відображення результатів інвентаризації в обліку та звітності	1. Перевірити дотримання термінів проведення інвентаризації на підприємстві. 2. Перевірка правильності відображення результатів інвентаризації в обліку	Документальна перевірка	Інвентаризаційні описи, порівняльні таблиці, бухгалтерські довідки			
III. Перевірка правильності складання балансу форми № 1-мс	1. Перевірити правильність перенесення даних із сальдово-оборотної відомості до статей активу та пасиву балансу. 2. Проконтролювати правильність узагальнення статей, їх відповідність вимогам чинного облікового законодавства.	Документально перевірка, арифметична перевірка	Сальдово-оборотна відомість, баланс форми № 1-мс			

Кінець таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7
	3. Перевірити наявність додаткових статей в балансі та відповідність їх внесення нормам НП(С)БО					
IV. Перевірка правильності складання Звіту про фінансові результати форми № 2-мс	1. Перевірити правильність перенесення оборотів по рахунків доходів і витрат із сальдово-оборотної відомості до окремих рядків Звіту про фінансові результати. 2. Проконтролювати правильність узагальнення статей, їх відповідність вимогам чинного облікового законодавства.	Документально перевірка, арифметична перевірка	Сальдово-оборотна відомість, звіт про фінансові результати форми № 2-мс			
V. Перевірка своєчасності та правильності подання фінансової звітності	1. Встановлення термінів подання фінансових звітів відповідно до вимог чинного облікового законодавства. 2. Перевірка дотримання на підприємстві вимог щодо термінів подання фінансової звітності.	Документально перевірка, зустрічна перевірка	Фінансова звітність, квитанції № 1 та № 2			

Використання інформаційних систем для ведення обліку та складання звітності і її передачі до контролюючих органів суттєво покращують рівень довіри до інформації, яка стає об'єктом перевірки при проведенні аудиту фінансової звітності. Як показує проведений вище аналіз, у більшості облікових програмних продуктів реалізовано функції арифметичної перевірки показників, а в деяких з них, наприклад, програмному продукті М.Е.Дос,

перевірка проводиться за методиками, які використовують контролюючі органи. В цілому, вважаємо, запропонована у роботі програма внутрішнього аудиту не є громіздкою чи фінансово затратною, і вільно може бути реалізована у ТОВ «Хмельничанка».

3.3 Аналіз перспектив впровадження ESG-звітності та можливостей її інтеграції із фінансовою звітністю вітчизняних підприємств

Фінансова звітність, яку складають в Україні, складається із набору затверджених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку звітних форм, які відображають ключові показники діяльності суб'єкта господарювання. Регламентованість форматів представлення звітних даних дозволяє проводити порівняльні аналізи фінансового стану та результатів роботи різних підприємств, а також оцінку їх діяльності за кілька звітних періодів.

Для внутрішніх користувачів фінансової звітності інформація, представлена у звітних формах, за потреби може бути доповнена чи розширена шляхом підготовки оперативних звітів, за даними управлінського обліку. Водночас, що стосується зовнішніх користувачів, то як показує досвід, окремі категорії споживачів інформації (наприклад, потенційні інвестори) потребують додаткових даних, які можна отримати із системи бухгалтерського обліку, проте ці дані не потрапляють до фінансової звітності в її сучасному вигляді.

Фундаментальні трансформації, які сьогодні відбуваються у світовому економічному просторі, пов'язані із такими глобальними викликами, як зміна кліматичних умов, проблемами соціальної нерівності, а також необхідністю підвищення прозорості управління всередині суб'єктів господарювання. За цих умов компанії більше не можуть орієнтуватися виключно лише на фінансові показники для проведення комплексної оцінки своєї діяльності. ESG-фактори

(перші літери англ. слів: Environmental – екологічні, Social – соціальні, Governance – управлінські) перетворюються на невід’ємну складову оцінки стійкості, репутації та здатності бізнесу до довгострокового формування доданої вартості. Тому об’єктивно виникає потреба перегляду та доповнення діючих стандартів щодо оцінювання роботи підприємств з урахуванням майбутніх очікувань.

Зарубіжний досвід відображення в звітності ключових аспектів діяльності компаній демонструє підвищений інтерес до врахування ESG-факторів при складанні різних видів звітів. Проведений аналіз показує, що на міжнародному рівні розроблено ряд стандартів, які допомагають всім учасникам ринкових взаємодій інтегрувати ESG-показники у свою звітність і завдяки цьому підвищити прозорість облікових даних перед інвесторами, регуляторами та суспільством. У таблиці 3.5 (складено за [48]) проведено аналіз ключових міжнародних стандартів ESG, які сьогодні активно використовуються для оцінки екологічних, соціальних та управлінських показників розвитку компаній. Варто відмітити, що кожен із розглянутих стандартів володіє своїми унікальними характеристиками та зосереджує увагу на певних аспектах стійкого розвитку.

Таблиця 3.5 – Міжнародні стандарти ESG та їх коротка характеристика

Міжнародний стандарт ESG	Призначення документу
1	2
Global Reporting Initiative (GRI)	Один із найбільш поширених стандартів, який використовується при складанні нефінансової звітності. Встановлює глобальні принципи формування нефінансової звітності. Може бути застосований будь-якими компаніями незалежно від галузевої приналежності. Охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компанії
Sustainability Accounting Standards Board (SASB)	Стандарт орієнтований на складання звітності з питань стійкості компанії, та зосереджується на показниках, які є особливо важливими для інвесторів. Враховує галузеві специфікації роботи підприємства. Орієнтується на забезпечення прозорості інформації у фінансових звітах

Кінець таблиці 3.5

1	2
Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)	Стандарт орієнтований на складання звітності про кліматичні ризики та оцінку їх впливу на діяльність компанії. Може бути застосований будь-якими компаніями, особливо які працюють у фінансовій сфері. Важливий при прийнятті управлінських рішень на довгострокову перспективу
Carbon Disclosure Project (CDP)	Стандарт використовується для складання звітності про викиди парникових газів та екологічні показники діяльності компаній. Орієнтований на виявлення способів зменшення впливу бізнесу на зміну кліматичних умов. Обмежень щодо використання окремих категорій компаній немає
ISO 14001	Міжнародний стандарт орієнтований на управління екологічними аспектами діяльності підприємств. Фокусується на пошуку шляхів управління екологічними ризиками. Може бути застосований у всіх галузях, та передбачає сертифікацію
Цілі сталого розвитку (SDGs)	Стандарт містить 17 глобальних цілей, прийнятих ООН, які спрямовані на досягнення стійкого розвитку. Цілі охоплюють економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності компаній. Реалізація стандарту дозволяє виміряти успішність країни та / чи компанії у досягненні стійкого розвитку
Принципи відповідального інвестування (UN PRI), розроблені ООН	Стандарт розроблено для інвесторів, він враховує екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компанії при прийнятті інвестиційних рішень. Базується на стратегіях відповідального інвестування та включає шість принципів, які повинні бути враховані за умови прийняття рішення про реалізацію інвестиційного проекту

Перераховані у таблиці 3.5 стандарти сприяють покращенню рівня прозорості та відповідальності бізнесу, а також допомагають компаніям адаптуватись до сучасних викликів навколишнього середовища. Тому в закордонній практиці використання відповідних стандартів ESG є ознакою прагнення підприємства досягнути довгострокової стійкості та підвищити свою конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Відповідно до міжнародних стандартів GRI, SASB, TCFD, CDP та SDGs, процес розкриття ESG-інформації повинен ґрунтуватись з урахуванням чітких методологічних засад. Дотримання цих принципів дозволяє гарантувати

порівнянність звітності між компаніями, сприяє підвищенню її аналітичної цінності для споживачів облікових даних і, як результат, призводить до підвищення рівня довіри до бізнесу. Характеристика основних принципів звітності ESG-показників у відповідності з вимогами міжнародних стандартів представлена на рисунку 3.3 (побудовано за [23]).

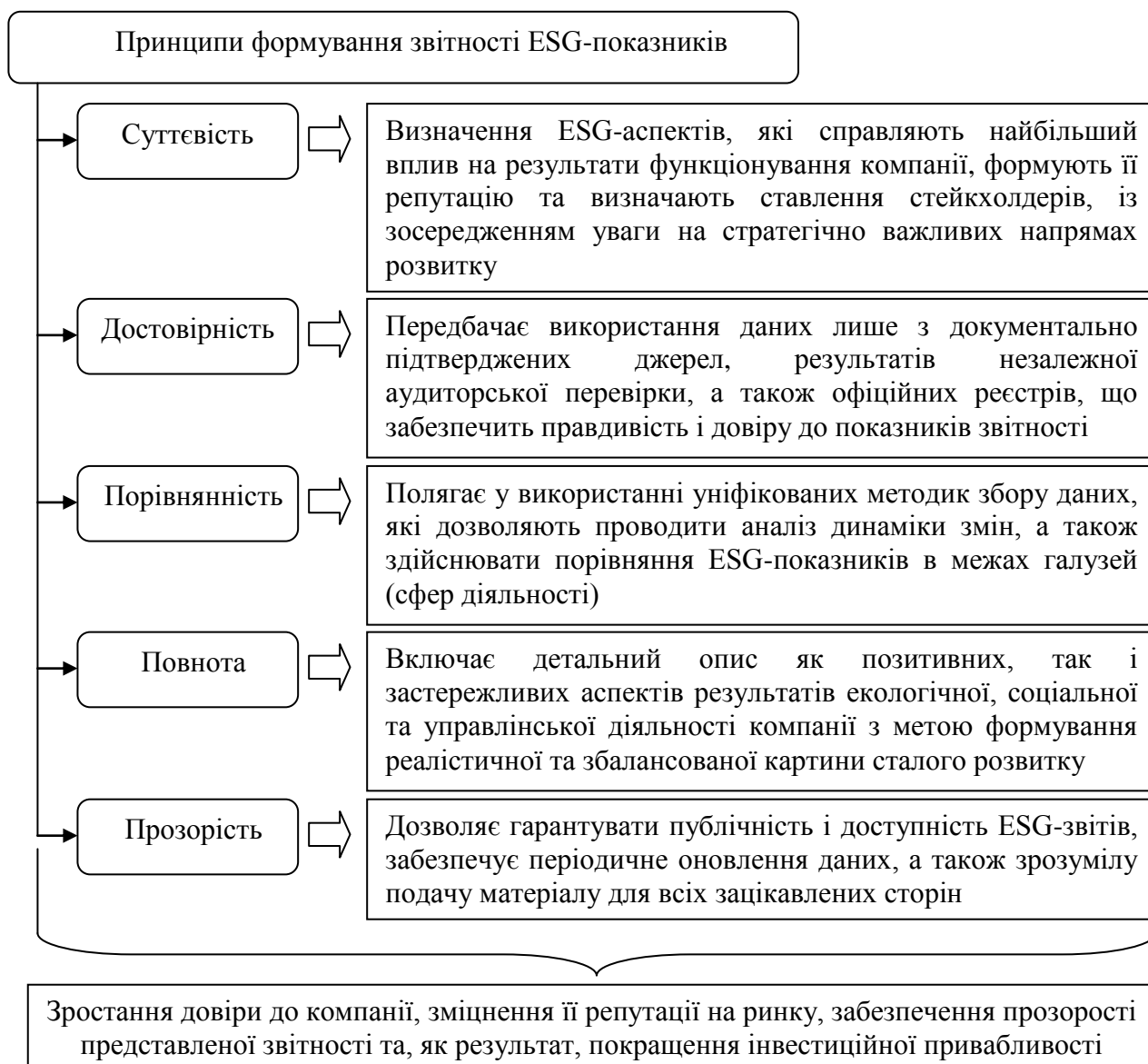

Рисунок 3.3 – Принципи формування звітності ESG-показників з урахуванням вимог міжнародних стандартів

На нашу думку, наведені на рисунку принципи формування звітності ESG-показників дозволяють забезпечити якість та повноту представленої інформації. Підтримуємо думку науковців [23], що дотримання зазначених

принципів дозволяє створити стійку основу для формування достовірної, неупередженої та порівнянної нефінансової звітності, здатної забезпечити зростання рівня довіри до компанії, зміцнити її репутацію на ринку, забезпечити прозорість представленої інформації та, як результат, сприяти покращенню інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

На шляху до євроінтеграції перед нашою країною стоїть завдання гармонізації вітчизняного законодавства у відповідності до вимог європейського, що зокрема, стосується і вимог сталого розвитку та впровадження ESG-стандартів в практику звітування українських підприємств. Підтримуємо думку Китайчук Т. Г., Покин'єчереда В. В. [37] про важливість впровадження в Україні конкретних регуляторних кроків у цьому напрямку, які в тому числі включають і імплементацію відповідних директив ЄС щодо нефінансової звітності. Науковці відзначають важливість оновлення вітчизняного законодавства, потребу розробки національних рекомендацій або навіть обов'язкових вимог для окремих категорій суб'єктів господарювання.

Відмітимо, що сьогодні великі компанії, які працюють на міжнародних ринках, активно впроваджують ESG-стандарти та публікують не фінансову звітність сталого розвитку. Однак ця ініціатива є добровільною, та пов'язана з прагненням налагодження нових форм взаємодії з контрагентами та потенційними інвесторами.

Варто зазначити, що нормативно-правове підґрунтя впровадження ESG-звітності в Україні сьогодні перебуває на етапі активного формування, і хоча відсутня комплексна законодавча база, яка б цілісно регулювала ключові аспекти розрахунків ESG-показників, як показує проведений аналіз, існують чіткі регуляторні ініціативи та документи у цьому напрямку. Так, у 2024 році розпорядженнями Кабінету Міністрів України було ухвалено Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року [10] та Стратегію запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку [19].

Відмітимо, що Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку [19] є ключовим документом, в якому встановлені пріоритети

та цілі держави в напрямку впровадження ESG-звітності. Нормативним документом [19] передбачено поетапну реалізацію кроків із введення обов'язкової звітності зі сталого розвитку для окремих категорій суб'єктів господарювання, а також розробку національних стандартів на основі міжнародних практик (зокрема, стандартів GRI, SASB, TCFD, CDP, SDGs).

Заплановані зміни та нововведення об'єктивно стосуються і необхідності перегляду діючих підходів до побудови системи бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах, адже саме вона є інформаційною основою для складання всіх видів звітності. Задля реалізації цієї мети Міністерством фінансів України 7 лютого 2025 року було оприлюднено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який стосується запровадження звітності із сталого розвитку. Провівши аналіз ключових змін, що пропонуються, Китайчук Т. Г., Покиньчерода В. В. [37] виділяють найбільш важливі з них:

1. Запровадження обов'язкової ESG-звітності зі сталого розвитку для окремих категорій вітчизняних підприємств. Зокрема, передбачається, що звітність зі сталого розвитку в обов'язковому порядку будуть складати: великі, середні та малі підприємства, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу; материнські підприємства великої групи.

2. Визначення таксономії звітності із сталого розвитку в форматі переліку показників ESG-звітності, які підлягають обов'язковому розкриттю.

3. Поетапне впровадження нової звітності для окремих категорій вітчизняних підприємств, зокрема, у 2026 році – для великих підприємств та материнських підприємств великої групи з чисельністю працюючих понад 500 осіб, у 2027 році – для інших великих підприємств та материнських підприємств великої групи; у 2028 році – для малих та середніх підприємств з урахуванням вимог п. 1 переліку.

4. Інші зміни та доповнення, які в цілому свідчать про реалізацію в Україні системного підходу до імплементації європейських норм із ESG-звітності.

В цілому, проведенні дослідження показали, що впровадження не фінансової звітності із сталого розвитку є об'єктивною вимогою та невід'ємним елементом сучасного стратегічного управління. І хоча законодавча основа цих змін в Україні перебуває на стадії активного формування, сьогодні підприємства, які працюють на міжнародних ринках, або серед контрагентів мають іноземні компанії, її складають за власної ініціативи з метою покращення своїх ринкових позицій та підвищення рівня довіри з боку інвесторів.

Незважаючи на зростаюче визнання та розуміння важливості використання ESG-показників для проактивного управління, суб'єкти господарювання зустрічаються з рядом внутрішніх перешкод на шляху до інтеграції ESG-факторів у свої облікові моделі та звітність, найважливіші з яких наведені у таблиці 3.6 (побудовано за [48]).

Таблиця 3.6 – Основні перешкоди впровадження ESG-звітності та шляхи їх подолання

Перелік перешкод	Шляхи подолання
Складність збору та аналізу ESG-даних	Інвестування у технології та програмні продукти, які забезпечать збір та аналіз ESG-даних
Високі витрати на впровадження внутрішніх ESG-стандартів	Залучення інвестицій та пошук внутрішніх резервів фінансування процесу впровадження ESG-стандартів на підприємстві, співпраця з компаніями, які раніше розпочали інтеграцію своєї звітності з ESG-показниками
Низька обізнаність та відсутність достатнього рівня підготовки працівників	Проведення навчальних курсів та семінарів для працівників підприємства, стимулювання їх до участі у зовнішніх навчальних програмах
Опір змінам у корпоративній культурі	Побудова систем мотивації на підприємстві для працівників з метою підтримання ними змін
Складність вимірювання довгострокових вигод, особливо на перших етапах впровадження внутрішніх ESG-стандартів	Розробка інструментів для оцінки довгострокової стійкості бізнесу, а також можливості проведення порівнянь за різні звітні періоди

Загалом, проведенні дослідження показують, що впровадження ESG-стандартів та складання не фінансової звітності є об'єктивною вимогою сьогодення для вітчизняних підприємств, у тому числі й суб'єктів малого бізнесу, які здатні більш швидше адаптуватись до змін навколишнього середовища. Без сумніву, складання звітності за ESG-факторами дозволяє забезпечити додаткові переваги для компанії, які пов'язані, зокрема, з отриманням кращого доступу до інвестиційних ресурсів та фінансових ринків, посиленням довіри з боку контрагентів та ін.

Незважаючи на наявність численних переваг, як показує практика, процес інтеграції ESG-факторів у звітність вітчизняних підприємств супроводжується рядом викликів. Так, відсутність уніфікованих стандартів, складності при проведенні збору та обробки релевантних даних, необхідність здійснення додаткових витрат на впровадження інформаційних систем, опір змінам у корпоративній культурі – лише основні з перешкод, які потрібно врахувати керівництву компанії за умови прийняття рішення про перехід на ESG-звітність.

Однак, збільшення тиску з боку інвесторів, а також все зростаючий інтерес громадськості до питань стійкого розвитку спонукають вітчизняний бізнес до проактивних дій та вдосконалення своїх підходів до ESG.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проведено дослідження методики складання та подання фінансової звітності в системі автоматизованої обробки інформації на прикладі ТОВ «Хмельничанка». За результатами систематизації отриманих результатів було зроблено наступні висновки та пропозиції:

– доведено, що фінансова звітність є основним аналітичним інструментом, який використовується суб'єктами господарювання для прийняття управлінських рішень, засобом інформування всіх зацікавлених користувачів про минулі та теперішні господарські операції та події, і їх вплив на перспективи подальшої діяльності. Проведені дослідження сутності фінансової звітності та її призначення при прийнятті управлінських рішень показали наявність різноманітних підходів у вітчизняній науковій літературі щодо трактування змісту поняття, його наповнення, ролі в обліковій системі, способів використання для різних видів користувачів. Проте для цілей обліку та контролю використовуються визначення, які наведені в нормативно-правових документах, і їх аналіз, проведений у роботі, допоміг сформуванню вектори вивчення складу фінансової звітності та ознайомитись з основними підходами до формування на підприємстві;

– досліджено складові нормативно-правового регулювання формування та подання фінансової звітності. Встановлено, що в Україні, на відміну від зарубіжної практики, фінансова звітність має чітко регламентовані форми, та представлена переліком бланків, які заповнюються суб'єктами господарювання на визначені дати. На порядок вибору форм бланків для складання фінансової звітності впливає багато факторів, серед яких, на нашу думку, провідну роль відіграють розмір підприємства та наявність у його складі відокремлених підрозділів, філій, дочірніх підприємств;

– встановлено, що яку б з форм організації обліку не обрав для себе суб'єкт господарювання, саме на керівника покладається обов'язок створити всі необхідні умови для правильного та своєчасного ведення бухгалтерського

обліку, забезпечення неухильного виконання всіма підрозділами та працівниками правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання встановленого порядку оформлення й подання до облікової системи первинних документів. З іншої сторони, функції головного бухгалтера або особи, яка забезпечує ведення обліку на підприємстві, полягають, перш за все, в забезпеченні дотримання у суб'єкта господарювання єдиних встановлених методологічних засад бухгалтерського обліку, своєчасному складанні та поданні фінансової звітності;

– зроблено висновок, що в умовах автоматизації облікових процесів на підприємстві та активного використання електронних документів як джерела облікової інформації змінюються підходи до формування фінансової звітності. Наявність великої кількості облікових програмних продуктів, які повною мірою забезпечують вирішення комплексу задач із збору, обробки, узагальнення та структурування інформації, дозволили суттєво спростити процедури щодо звітування до контролюючих органів;

– проведені дослідження діяльності ТОВ «Хмельничанка» за даними фінансової звітності. Проведений аналіз засвідчив погіршення роботи суб'єкта господарювання у 2023 році порівняно з 2022 роком та незначне покращення – у 2024 році. На нашу думку, керівництву підприємства потрібно вжити кардинальних заходів щодо перегляду видів продукції, які пропонуються для реалізації, з можливістю їх подальшого перепрофілювання, адже лєвова частка отриманих доходів виникає за рахунок іншої, ніж основна, діяльності. Потребує перегляду і структура витрат ТОВ «Хмельничанка», адже їх загальна величина продовжувала збільшуватись на фоні зменшення сукупних доходів. Рекомендуємо суб'єкту господарювання переглянути структуру понесених витрат, з можливим зменшенням витрат невиробничої діяльності;

– здійснено оцінку методичних підходів до складання фінансової звітності підприємства. Встановлено, що бухгалтерський облік у ТОВ «Хмельничанка» ведеться автоматизовано, що дозволяє забезпечити високий рівень побудови підсистеми аналітичного обліку, а також створює

можливості для оперативного формування різних видів звітів відповідно до запитів користувачів. Для організації системи внутрішнього обліку суб'єкт господарювання використовує вітчизняне програмне забезпечення, а саме – облікову програму BAS Бухгалтерія;

– ТОВ «Хмельничанка» складає фінансову звітність мікропідприємства на основі залишків рахунків активів і зобов'язань, а також оборотів по рахунках доходів і витрат із оборотно-сальдової відомості. Проведений аналіз методики складання балансу форми № 1-мс та звіту про фінансові результати форми № 2-мс досліджуваного підприємства, а також взаємозв'язку між окремими статтями і сальдово-оборотною відомістю засвідчив їх відповідність чинному обліковому законодавству, зокрема, П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Жодних зауважень щодо невідповідності внесених даних виявлено не було;

– ТОВ «Хмельничанка» подає фінансову звітність в електронному форматі, із застосуванням програмного продукту М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність. Можливості облікової програми дозволяють як створювати нові звіти із використанням наведених шаблонів звітних форм, так і імпортувати їх з інших облікових програмних продуктів. В програмному продукті М.Е.Дос реалізована можливість перевірки коректності заповнення документів за алгоритмами камеральної перевірки контролюючих органів. Так, система перевірки включає контроль числових розрахунків, правильність внесених даних та контроль пов'язаних форм, що дозволяє мінімізувати ризик подачі невірно заповненого документа. Крім того, частина інформації переноситься з картки підприємства, яка створювалась на етапі реєстрації суб'єкта господарювання в інформаційній системі, та містить всі дані ТОВ «Хмельничанка» з державних реєстрів;

– проведено оцінку аналітичних можливостей фінансової звітності мікропідприємств та способів їх використання при прийнятті управлінських рішень. Встановлено, що незважаючи на відносно невеликий перелік показників, які формують фінансову звітність мікропідприємства, вона є інформативним

джерелом про роботу суб'єкта господарювання, та може бути використана для розрахунку показників, які дозволяють оцінити його майновий стан, ділову активність, платоспроможність й рентабельність;

– враховуючи невеликий обсяг господарських операцій ТОВ «Хмельничанка», а також те, що функції облікового працівника на досліджуваному підприємстві покладено на керівника, найбільш оптимальною побудову внутрішнього аудиту вважаємо у формі налагодженої системи внутрішньої перевірки на всіх етапах проходження облікової інформації. У роботі для мікропідприємства запропоновано програму внутрішнього контролю складання та подання фінансової звітності. Доведено, що використання інформаційних систем для ведення обліку та складання звітності і її передачі до контролюючих органів суттєво покращують рівень довіри до інформації, яка стає об'єктом перевірки при проведенні аудиту фінансової звітності. Адже у більшості облікових програмних продуктів реалізовано функції арифметичної перевірки показників, а в деяких з них, наприклад, програмному продукті М.Е.Дос, перевірка проводиться за методиками, які використовують контролюючі органи.

– розглянуто передумови впровадження ESG-звітності та її інтеграції із фінансової звітністю вітчизняних підприємств. Доведено, що застосування ESG-стандартів та складання не фінансової звітності є об'єктивною вимогою сьогодення для вітчизняних підприємств, у тому числі й суб'єктів малого бізнесу, які здатні більш швидко адаптуватись до змін навколишнього середовища. Без сумніву, складання звітності за ESG-факторами дозволяє забезпечити додаткові переваги для компанії, які пов'язані, зокрема, з отриманням кращого доступу до інвестиційних ресурсів та фінансових ринків, посиленням довіри з боку контрагентів та ін. Тому зростаючий тиск з боку інвесторів, а також все більший інтерес громадськості до питань стійкого розвитку спонукають вітчизняний бізнес до проактивних дій та вдосконалення своїх підходів до ESG.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1 Податковий Кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс (№ 2755-VI) : [прийнято Верховною Радою України 02.12.2010] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

2 Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон (№ 2258-VIII) : [прийнято Верховною Радою України 21.12.2017] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2025).

3 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 996-XIV) : [прийнято Верховною Радою України 16.07.1999] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2025).

4 Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги [Електронний ресурс] : закон (№ 2155-VIII) : [прийнято Верховною Радою України 05.10.2017] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

5 Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах [Електронний ресурс] : положення (стандарт) бухгалтерського обліку (№ 6) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2025).

6 Витрати [Електронний ресурс] : положення (стандарт) бухгалтерського обліку (№ 16) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2025).

7 Загальні вимоги до фінансової звітності [Електронний ресурс] : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (№ 1) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2013] /

Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2025).

8 Консолідована фінансова звітність [Електронний ресурс] : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (№ 2) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2025).

9 Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : методичні рекомендації (№ 433) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

10 Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : методичні рекомендації (№ 635) : [затверджено Міністерством фінансів України 27.06.2013] // Офіційний сайт Верховної ради України. – URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 20.11.2025).

11 Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року [Електронний ресурс] : національний план (№ 587р) : [затверджено Кабінетом Міністрів України 25.06.2024] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

12 Перелік форматів даних електронних документів постійного і тривалого (понад 10 років) зберігання [Електронний ресурс] : наказ (№ 1886/5) : [затверджено Міністерством юстиції України 11.11.2014] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

13 Подання фінансової звітності [Електронний ресурс] : міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (№ 1) : [затверджено Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2025).

14 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс] : положення (№ 879) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 25.11.2025).

15 Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] : положення (№ 49/121) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2025).

16 Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу [Електронний ресурс] : положення (№ 425) : [затверджено рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 21.06.2018] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2025).

17 Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики [Електронний ресурс] : порядок (№ 3) : [затверджено наказом Державного комітету статистики України від 12.01.2011] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2025).

18 Порядок подання фінансової звітності [Електронний ресурс] : порядок (№ 419) : [затверджено постановою Кабінету Міністрів України 28.02.2000] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 13.11.2025).

19 Спрощена фінансова звітність [Електронний ресурс] : положення (стандарт) бухгалтерського обліку (№ 25) : [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 30.11.2022).

20 Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку [Електронний ресурс] : стратегія (№ 1015) : [затверджено Кабінетом Міністрів України 18.10.2024] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2025).

21 Аналіз фінансової звітності : підручник / Т. Тигова, Л. Селіверстова, Т. Процюк. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 268 с.

22 Аналітична оцінка фінансових результатів суб'єкта господарювання за показниками фінансової звітності / М. І. Виклюк, О. В. Майор, Я. Ю. Карасьова, І. І. Мирун // Економіка і управління. – 2021. – Вип. 4. – С. 103-111.

23 Афанас'єва І. І. Перспективи впровадження МСФЗ та аудит фінансової звітності в контексті управління бізнесом / І. І. Афанас'єва, Н. В. Овсюк, Д. С. Ворошилов // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2024. – № 1-2. – С. 28-40.

24 Богатчик Л., Лопатовський В., Лопатовська О., Мельничук І. Облік і звітність ESG-показників як інструмент підвищення прозорості бізнесу в умовах сталого розвитку // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2025. – № 5. – С. 464-473.

25 Бондаренко О. М. Облік формування фінансових результатів та відображення їх у фінансовій звітності / О. М. Бондаренко, В. І. Славінський, А. П. Стінковий // Економіка. Фінанси. Право. – 2023. – № 9. – С. 40-43.

26 Будько О. В., Запорожець Г. В. Особливості здійснення аудиту на малих підприємствах [Електронний ресурс] // Ефективна економіка : електронний журнал. – 2011. – № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=827> (дата звернення: 15.11.2025).

27 Гнатишин Л. Б. Організаційні аспекти та процедура формування фінансової звітності // Modern Economics : електронне наукове видання з економічних наук. – 2017. – № 4. – С. 43-55.

28 Даньків Й. Я. Формування обліково-аналітичної інформації для оцінки діяльності суб'єктів підприємництва // Науковий вісник Ужгородського університету підприємництва. Економіка. – 2019. – № 2 (54). – С. 116-121.

29 Добровольська О. В., Кравченко М. В., Даніленко О. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством [Електронний ресурс] // Економіка та суспільство. – 2021. – Випуск № 32. – URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34> (дата звернення: 23.11.2025).

30 Дубинська О. Методичні засади аудиту фінансової звітності як складника фінансової та економічної безпеки в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] / О. Дубинська, О. Фокін // Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. – 2024. – Вип. 6. – С. 281-299. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aabe_2024_6_23 (дата звернення: 19.11.2025).

31 Електронний кабінет платника [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної податкової служби України. – Режим доступу: <https://cabinet.tax.gov.ua/login> (дата звернення: 19.11.2025).

32 З якими сертифікатами працює М.Е.Дос [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Співки автомати заторів бізнесу. – URL: <https://portfel.ua/z-yakimi-sertifikatami-pratsyuue-medok/> (дата звернення: 17.11.2025).

33 Знайомство з програмний продуктом М.Е.Дос. Модуль: Держава Звітність [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ТОВ «Системи для бізнесу». – Режим доступу: <https://sys2biz.com.ua/modules/medoc-derzhava-zvitnist/> (дата звернення: 27.11.2025).

34 Зоріна О. А., Петраковська О. В., Юрченко О. А. Фінансова та податкова звітність суб'єктів малого підприємництва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2021. – № 12 (247). – С. 100-106.

35 Івахів Ю. О. Фінансова звітність та елементи методу бухгалтерського обліку // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 16. – С. 76-77.

36 Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 5. – С. 264-267.

37 Кальченко О. М., Шишкіна О. В., Данилович В. В. Фінансова звітність як інструмент фінансового менеджменту // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2024. – № 1(37). – С. 288-300.

38 Китайчук Т. Г., Покиньючерда В. В. ESG-звітність в Україні: перспективи, виклики та дорожня карта впровадження // Інклюзивна економіка. – 2025. – № 2 (08). – С. 23-28.

39 Козак І. І. Особливості фінансової звітності господарюючих суб'єктів в умовах дії воєнного стану / І. І. Козак // Інтернаука : міжнародний науковий журнал. Серія : Економічні науки. – 2025. – № 4(2). – С. 100-105.

40 Малярчук І. І., Стеців Л. П. Аналітичні можливості фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2022. – № 11 (258). – С. 62-70.

41 Мардус Н. Ю. Економічна сутність фінансової звітності, методика її складання і аудиту / Н. Ю. Мардус, О. С. Лазуренко // Причорноморські економічні студії. – 2021. – Вип. 70. – С. 175-179.

42 Мардус Н. Ю., Лазуренко О. С. Економічна сутність фінансової звітності, методика її складання і аудиту // Причорноморські економічні студії. – 2021. – № 70. – С. 175-179.

43 Мартинюк Г. П. Організаційні аспекти формування фінансової звітності та її трансформаційні удосконалення в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2024. – № 11. – DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.56> (дата звернення: 17.11.2025).

44 Мартинюк Г. П., Мартинюк М. А. Аудит фінансової звітності в контексті фінансового контролю // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2021. – № 10. – С. 305-311.

45 Марущак Л., Бобик В., Шумило А., Кіндратів Р. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2021. – Вип. 2 (25). – С. 128-135.

46 Мейш А. В., Кондрат О. Б., Моца А. А. Виявлення та запобігання шахрайству та фальсифікаціям у фінансовій звітності [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2024. – № 5. – URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.70> (дата звернення: 25.11.2025).

47 Меліхова Т. О., Синиця Ю. С., Рой Я. А. Удосконалення бухгалтерського обліку за національними стандартами та методики внутрішнього контролю з метою складання достовірної фінансової звітності малих підприємств та запобігання банкрутству // Review of transport economics and management. – 2023. – Iss. 10 (26). – Pp. 197-206.

48 Омецінська І., Омецінський О. Аналітичні можливості фінансової звітності та її взаємозв'язок з управлінською звітністю // Вісник економіки. – 2025. – Вип. 1. – С. 216-229. – URL: <http://10.35774/visnyk2025.01.216>.

49 Петренко В. С., Боровік Л. В., Карнаушенко А. С. Інтеграція ESG-факторів у фінансову звітність [Електронний ресурс] // Ефективна економіка : електронний журнал. – 2024. – № 10. – URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.10> (дата звернення: 25.11.2025).

50 Подмешальська Ю. В. Основи фінансової звітності за НП(С)БО : навчальний посібник. – Запоріжжя : ЗНУ, 2024. – 121 с.

51 Подолянчук О. А., Гудзенко Н. М., Коваль Н. І. Фінансова звітність в умовах воєнного стану // Агросвіт. – 2023. – № 13. – С. 21-29.

52 Проблемні аспекти консолідації обліку та фінансової звітності в управлінні підприємством / Г. О. Ткачук, Л. В. Іванченкова, Л. Б. Скляр, Н. В. Лагодієнко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2021. – № 1. – С. 40-49.

53 Роева О. С. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на розвиток національних систем обліку та звітності України / О. С. Роева, В. А. Шепелюк // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2024. – № 7-8. – С. 77-84.

54 Скрипник М. І. Методологія оцінки фальсифікації фінансової звітності компаній / М. І. Скрипник // Фінанси України. – 2025. – № 5. – С. 98- 110.

55 Сторожук Т. М., Блищик Л. В. До питання термінологічного трактування дефініції «фінансова звітність» // Облік і фінанси. – 2019.– № 4 (86). – С. 54-63.

56 Сухінець А.Г. Звітність щодо ESG-показників як інструмент підвищення прозорості діяльності підприємства / В.Г. Лопатовський, А.Г. Сухінець // Актуальні аспекти організації бізнес-процесів у сучасних умовах: матер. наук.-практ. конф. (19-20 грудня 2025 р., м. Кременчук) / упорядн.: Сніщенко Р.Г. Кременчук: Комунальний заклад вищої освіти «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія» Полтавської обласної ради, 2025. – С. 82-86.

57 Ткаченко Н. М. Оновлена фінансова звітність в Україні : навч.-практич. посіб. – К. : Алерта, 2015. – 66 с.

58 Томілін О. О., Тютюнник Ю. М., Капаєва Л. М., Срібний А. М. Фінансова звітність - основа забезпечення аналізу діяльності підприємства [Електронний ресурс] // Ефективна економіка : електронний журнал. – 2025. – № 2. – URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.38> (дата звернення: 25.11.2025).

59 Уманська В. Г., Лаврова-Манзенко О. О. Трансформація сучасних методик фінансового аналізу звітності об'єднань підприємств // Економічний простір. – 2021. – № 167. – С. 115-119.

60 Фінансова звітність – основа забезпечення аналізу діяльності підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Томілін, Ю. М. Тютюнник, Л. М. Капаєва, А. М. Срібний // Ефективна економіка. – 2025. – № 2. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2025_2_40 (дата звернення: 17.11.2025).

61 Фінансова звітність підприємств : навчально-методичний посібник / С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнєва. – Львів : Ліга-Прес, 2016. – 268 с.

62 Фінансова звітність у контексті цифрових трансформацій: світовий досвід та вітчизняна практика / О. В. Яріш, С. П. Прасолова, Ю. В. Глущенко, В. Ю. Омеляненко, М. І. Волков // Інвестиції: практика та досвід. – 2025. – № 1. – С. 106-112.

63 Шеверя Я.В., Даньків Й.Я., Ганусич В.О. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень: проблеми і перспективи розвитку в Україні // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2021. – Випуск 2 (58). – С. 71-81.

64 Шишкова Н. Л. Організаційні аспекти формування і подання фінансової звітності у форматі iXBRL / Н. Л. Шишкова, С. І. Бессонова // Економічний вісник Дніпровської політехніки. – 2022. – № 3. – С. 86-96.

65 Якименко Л. Найкращі програми бухгалтерського обліку України у 2025 році [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Центру бухгалтерського аутсорсингу. – URL: <https://cba.net.ua/najkraschi-prohramy-bukhhaltersko-hobliku-ukrajiny-u-2025-rotsi/> (дата звернення: 17.11.2025).